

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Regina Mundi te GENK

Hoofdstructuur voltijds secundair onderwijs

Instellingsnummer 110247
Instelling Regina Mundi
Directeur Ronny VRIJSEN
Adres Grotestraat 27 - 3600 GENK
Telefoon 089-35.24.02
Fax 089-35.01.93
E-mail info@reginamundi.be
Website http://www.reginamundi.be

Bestuur van de instelling VZW Katholiek Secundair Onderwijs Genk
Adres Collegelaan 1 - 3600 GENK

Scholengemeenschap SGKSO Sint-Maarten
Adres Collegelaan 9 - 3600 GENK
CLB Vrij CLB Regio Genk
Adres Zevenbonderstraat 80 - 3600 GENK

Dagen van het doorlichtingsbezoek 15/04/2013, 22/04/2013, 23/04/2013, 24/04/2013,
25/04/2013 en 26/04/2013

Einddatum van het doorlichtingsbezoek 26/04/2013
Datum bespreking verslag met de instelling 17/05/2013

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Ria Coenen
Teamleden Lieve Claes
Jan Meers
Vera Timmers
Roger Van den Borre
Martine Zaman

Deskundige(n) behorend tot de administratie nihil
Externe deskundige(n) nihil

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	4
1 SAMENVATTING	6
2 DOORLICHTINGSFOCUS.....	8
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Nederlands in de A-stroom (leerplan D/2010/7841/016)	9
3.1.1.2 Techniek in de A-stroom (leerplan D/2010/7841/017)	10
3.1.1.3 Techniek in 1B (leerplan D/2010/7841/020)	12
3.1.1.4 Project algemene vakken in bso derde graad Kantoor (leerplannen D/2003/0279/001 en D/2012/7841/026)	13
3.1.1.5 Project algemene vakken in de derde graad Moderealisatie en -verkoop en Verzorging (leerplannen D/2003/0279/001 en D/2012/7841/026)	14
3.1.1.6 Wiskunde in het tso tweede en derde graad in de studierichting Handel (leerplannen D/2002/0279/048-c en D/2004/0279/023)	15
3.1.1.7 Nederlands in het tso derde graad in de studierichtingen Gezondheids- en welzijnswetenschappen, Onthaal en public relations, Sociale en technische wetenschappen en Toerisme (leerplan D/2006/279/008)	17
3.1.1.8 Nederlands in het tso derde graad in de studierichtingen Handel en Informaticabeheer (leerplan D/2006/279/008)	18
3.1.1.9 Handel in de basisoptie Handel (leerplan D/2011/7841/032)	20
3.1.1.10 Huishoudkunde in het beroepsvoorbereidend leerjaar Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding (leerplan D/2003/0279/011)	21
3.1.1.11 Mode in het bso tweede graad in de studierichting Moderealisatie en -presentatie (leerplan D/1999/0279/054A)	24
3.1.1.12 Huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in het bso tweede graad in de studierichting Verzorging-voeding (leerplan D/2012/7841/018)	25
3.1.1.13 Mode in het bso derde graad in de studierichting Moderealisatie en verkoop (leerplan D/2001/0279/044)	28
3.1.1.14 Opvoedkunde in het tso tweede en derde graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplannen D/2012/784/080 en D/2011/7841/038)	30
3.1.1.15 Toegepaste economie in het tso tweede en derde graad in de studierichting Handel (leerplannen D/2005/0279/014 en D/2011/7841/008)	31
3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	35
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....	35
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	36
4.1 Welzijn.....	36
4.2 Begeleiding.....	36
4.2.1 Leerbegeleiding	36
4.3 Evaluatie.....	37
4.3.1 Evaluatiepraktijk	37
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL.....	39

6	STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL.....	41
6.1	Wat doet de school goed?.....	41
6.2	Wat kan de school verbeteren?	41
6.3	Wat moet de school verbeteren?.....	41
7	ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG	42
7.1	Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg	42
7.2	Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg	42
7.3	Overige reglementering: regeling voor het vervolg	43

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de instelling een selectie van de onderwijsreglementering:
 - een selectie van structuuronderdelen om het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen na te gaan. Hierbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - o het onderwijsaanbod
 - o de uitrusting
 - o de evaluatiepraktijk
 - o de leerbegeleiding
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de instelling dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het onderzoek naar de hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid

De controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de instelling vindt gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle resulteert in een afzonderlijk verslag dat bij het doorlichtingsverslag wordt gevoegd en eveneens verschijnt op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders, leerlingen of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

De school Regina Mundi is gehuisvest op een ruime campus midden in de stad Genk. Het onderwijsaanbod omvat naast de eerste graad A- en B-stroom met basisopties en beroepenvelden die aansluiten op de tweede graad, een bso- en/of tso-aanbod binnen de studiegebieden Handel, Mode, Personenzorg en Toerisme.

De school staat open voor alle leerlingen. Het aantal leerlingen met lage onderwijskansen ligt in alle graden en onderwijsvormen hoger dan in de referentiescholen. Heel wat leerlingen hebben leerachterstand opgelopen wegens taalproblemen, specifieke leerproblemen of een toenemende diversiteit van zorgen. De school levert veel inspanningen om haar leerlingen maximaal kansen te bieden door te werken aan een positief leer- en leefklimaat met een evenwicht tussen de zorgbegeleiding en de leerplanrealisatie. Ze wil haar leerlingen ook goede toekomstperspectieven bieden na het secundair onderwijs. De school levert in alle graden procentueel minder A-attesten, meer C-attesten en significant meer B-attesten af dan de referentiescholen. Uit de outputgegevens blijkt dat heel wat tso-leerlingen verder studeren en behoorlijke resultaten behalen in het hoger onderwijs, anderen stromen doorgaans vlot door naar de arbeidsmarkt.

Het erkenningsonderzoek geeft een wisselend kwaliteitsbeeld van de leerplanrealisatie in de geselecteerde vakken en structuuronderdelen. De leerplanrealisatie voldoet voor Nederlands in de A-stroom en in tso Gezondheids- en welzijnswetenschappen, Onthaal en public relations, Sociale en technische wetenschappen en Toerisme, voor handel in de basisoptie Handel, voor opvoedkunde in tso Sociale en technische wetenschappen en voor wiskunde en toegepaste economie in tso Handel. Dit is ook het geval voor project algemene vakken (PAV) in bso Moderealisatie en -verkoop en in Verzorging, voor het specifiek gedeelte in de tweede graad Verzorging-voeding en voor de modevakken.

Afhankelijk van de onderzochte studierichtingen werden echter grote kwaliteitsverschillen vastgesteld voor de vakken Nederlands en project algemene vakken, die leiden tot tekorten in de derde graad tso Handel en Informaticabeheer en in de derde graad bso Kantoor. Daarnaast voldoet de leerplanrealisatie niet voor techniek in de A-stroom en in 1B en voor het specifieke gedeelte van het beroepenveld Verzorging-voeding. De oorzaken zijn vooral de onvoldoende leerplangerichtheid, het gebrek aan valide evaluaties en/of het ontbreken van de minimale materiële uitrusting. De tekorten geven aanleiding tot een in de tijd beperkt gunstig advies en worden door de inspectie opgevolgd.

Voor de beleidsvisie gaat de school uit van haar pedagogisch project. De beleidslijnen en het overleg in verband met het onderwijskundige luik zijn nog onvoldoende ingebed in de schoolcultuur. Het teamoverleg op vakniveau is niet altijd gelijkgericht en vertoont onvoldoende onderwijskundige diepgang. Didactische evoluties voltrekken zich met verschillende snelheden, enerzijds doordat ze beleidsmatig beperkt worden aangestuurd en opgevolgd, anderzijds doordat een aantal personeelsleden vasthoudt aan traditie. Wat in de meeste onderzochte vakken minder goed scoort, is de aandacht voor het competentie leren en de realisatie van vakgebonden vaardigheden en attitudes.

De school heeft nog geen uniform beleid uitgewerkt voor de organisatie van de stages en de geïntegreerde proeven. Hoewel er veel belang gehecht wordt aan de geïntegreerde proeven als sluitstuk voor de opleidingen, resulteert dit in duidelijke kwaliteitsverschillen naargelang van de studierichtingen en/of de vakgroepen. Niet in alle studierichtingen beantwoordt de organisatie van de leerlingenstages aan de vereisten van de omzendbrief 'leerlingenstages in het voltijds secundair onderwijs' (SO/2002/09).

Binnen het kwaliteitsonderzoek werden de processen leerbegeleiding en evaluatiepraktijk onderzocht. De leerbegeleiding is op schoolniveau goed ingebed en heeft bijzondere aandacht voor leerlingen met leerstoornissen en het creëren van een ondersteunende leeromgeving. Initiatieven op het vakniveau zijn vaak leraarafhankelijk en worden nog niet systematisch geïnventariseerd en opgevolgd.

Het beleid vraagt de leraren om hun evaluatie af te stemmen op de leerplandoelstellingen. Momenteel houden de meeste leraren nog vast aan een sterk kennis- en productgerichte evaluatie en hebben ze te weinig aandacht voor procesevaluatie waarmee bijkomende leerkansen kunnen worden gecreëerd. De bewuste keuze voor uitgestelde beslissingen in het eindjaar sluit hierbij aan. Het groot aantal vakantietaken roept vragen op. In een aantal vakgroepen bestaat nog geen cultuur om gelijkgerichtheid na te streven bij het evalueren van de leerlingen en in heel wat vakken/studierichtingen wordt vanuit de evaluatiepraktijk slechts beperkt teruggekoppeld naar de leerplandoelstellingen. Ook de evaluatie van vakvaardigheden en de opvolging van de vakattitudes is in de meeste vakken voor verbetering vatbaar.

De deliberaties verlopen op grond van uitgeschreven criteria en men streeft naar prospectief en oriënterend delibereren. De bijkomende proeven in de eindjaren worden aanzien als 'herexamens' en niet als proeven die in uitzonderlijke en individuele gevallen worden opgelegd, zoals de regelgeving voorschrijft. De school rapporteert frequent over de studieresultaten van de leerlingen en heeft oog voor positieve en aanmoedigende commentaren. De motiveringen van de B- en C-attesten gebeuren echter op basis van een standaardformulering en zijn onvoldoende onderbouwd. Een inhoudelijke analyse van de tekorten en een weergave van de aangeboden remediëringsinitiatieven ontbreken. Het niet respecteren van de regelgeving over uitgestelde beslissingen en het onvoldoende motiveren van de B- en C-attesten leiden tot een nieuwe controle door de inspectie (zie punt 7 Advies en regeling voor het vervolg).

De interne kwaliteitszorg is als aandachtspunt van het schoolbeleid zichtbaar aanwezig onder de vorm van bevragingen van personeel, leerlingen en ouders over heel wat aspecten van het schoolleven. De directieraad verzamelt gegevens en doet aan zelfevaluatie. De conclusies worden gebruikt om het beleid bij te sturen. Slechts binnen enkele vakgroepen is (zelf)reflectie voldoende ingeburgerd om het onderwijsproces te optimaliseren. De belangrijkste werkpunten voor de toekomst situeren zich in een krachtiger beleidsmatige aansturing en opvolging van de processen op vakniveau.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	Nederlands, techniek	
Graad 1 B	techniek	
Graad 1 Handel	techniek	handel
Graad 1 Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding		huishoudkunde
Graad 2 BSO Moderealisatie en -presentatie		mode
Graad 2 BSO Verzorging-voeding		huishoudkunde, opvoedkunde, verzorging
Graad 2 TSO Handel	wiskunde	toegepaste economie
Graad 2 TSO Sociale en technische wetenschappen		opvoedkunde
Graad 3 BSO Kantoor	project algemene vakken	
Graad 3 BSO Moderealisatie en -verkoop	project algemene vakken	mode
Graad 3 BSO Verzorging	project algemene vakken	
Graad 3 TSO Gezondheids- en welzijnswetenschappen	Nederlands	
Graad 3 TSO Handel	Nederlands, wiskunde	toegepaste economie
Graad 3 TSO Informaticabeheer	Nederlands	
Graad 3 TSO Sociale en technische wetenschappen	Nederlands	opvoedkunde

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Logistiek

Welzijn

Veiligheid

Gezondheid en hygiëne

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Nederlands in de A-stroom (leerplan D/2010/7841/016)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod De ontwikkeling van de receptieve en productieve vaardigheden krijgt conform het leerplan een prominente plaats in het leerproces. De integratieprincipes die het leerplan voorschrijft, worden in zekere mate gevolgd wat de koppeling van luisteren en spreken, lezen en schrijven betreft. Voor de integratie van vaardigheden en taalbeschouwing wordt niet voluit gegaan. De component taalbeschouwing wordt niet systematisch opgevat als een samenspel van kunnen (vaardigheid in de taalsystematiek) en kennen (inzicht in de taalsystematiek). Grammaticale en lexicale items worden in het leerproces nog vaak deductief en als leerinhouden op zich aangeboden, hoewel het leerplan aandringt op een inductieve aanpak, vanuit de reflectie op eigen en andermans taalgebruik. Wat de component literaire competentie via leesplezier betreft, zijn er voldoende aanzetten.

Evaluatiepraktijk De evaluatiepraktijk beantwoordt aan het onderwijsaanbod, in die zin dat de evaluatie voldoende representatief is voor de verschillende leerplan-componenten, met voldoende terugkoppeling naar de respectieve doelstellingen. Het reproductieve gehalte van sommige formatieve toetsen is echter hoog ('Wat is een instructie?', 'Wat is jongerentaal?'). Wat taalbeschouwing betreft, focussen sommige examenvragen nog te veel op kennis van grammatica, lexicon en spelling en te weinig op het strategische en reflecterende handelen van de leerlingen. Het eindexamen van vorig schooljaar met de opdeling in 'taalsystematiek' en 'taalgebruik' sluit nauwer aan bij het leerplan. Minder goede en onvoldoende resultaten hebben vaak te maken met de initiële taalachterstand van heel wat leerlingen.

Uitrusting Aan de minimale materiële leerplanvereisten wordt voldaan. ICT wordt geïntegreerd ter ondersteuning van de vaardigheidsontwikkeling.

Leerbegeleiding Voor de inschatting van de beginsituatie en de extra begeleidings- en remediëringsinitiatieven is er een synergie met de GOK-werking en het taalbeleid van de school. Er wordt ingezet op leren leren en leren structureren aan de hand van studietips en aanschouwelijke voorstellingen zoals schema's en tabellen.

Deskundigheidsbevordering De professionaliseringsinitiatieven focussen op aspecten van het curriculum (voorstellingssessies met betrekking tot de nieuwe leerplannen voor de eerste en de tweede graad), van de begeleiding (onder meer taallearproblemen) en van de evaluatie (geplande sessies met de pedagogische begeleiding over de beoordeling van de productieve vaardigheden). De initiatieven beantwoorden aan behoefteanalyses en kaderen in de interne kwaliteitszorg van de vakgroep.

3.1.1.2 Techniek in de A-stroom (leerplanD/2010/7841/017)

Voldoet niet

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden onvoldoende gerealiseerd. Het aanbod is onvolledig en niet voldoende evenwichtig. De gewenste diepgang wordt niet bereikt. De evaluatie is onvoldoende gerelateerd aan de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod De leerplandoelstellingen worden niet in voldoende mate aangeboden. Alle toepassingsgebieden komen weliswaar aan bod in de behandelde thema's, maar niet aan alle kerncomponenten (technisch systeem, technisch proces, hulpmiddelen en keuzes) en dimensies (begrijpen, hanteren en duiden) wordt voldoende aandacht besteed. De keuze en de uitwerking van de thema's zijn in de twee leerjaren gelijklopend, zodat de techniekprojecten niet geleidelijk evolueren van sterk gestuurde naar meer open opdrachten.

Sinds de invoering van de nieuwe eindtermen voor techniek hanteert de school een geactualiseerd leerwerkboek, dat relatief rigoureuus wordt gevolgd. Ondanks enkele goede aanzetten blijft de school daarmee techniek zeer theoretisch aanbieden, wat niet in overeenstemming is met de gewijzigde eindtermen. Het veelvuldig en slaafs gebruik van de "invultaken" in het leerwerkboek bijvoorbeeld is niet van die aard om leerlingen techniek actief te laten beleven.

De gekozen theoretische aanpak kan in de techniekprojecten weliswaar ondersteuning bieden voor de dimensies 'begrijpen' en 'duiden', maar doet geen recht aan de belangrijke dimensie 'hanteren'. Het leerplan vraagt om bij techniekprojecten minstens de helft van de tijd te reserveren voor deze laatste dimensie. De school slaagt er niet in aan te tonen dat ze deze norm voor de betrokken leerplandoelstellingen met een voldoende diepgang haalt, ook niet benaderend. Bij de schaarse realisaties staan de cyclische stappen van het technisch proces niet altijd centraal. De leerlingen krijgen daardoor te weinig kansen en mogelijkheden om vanuit praktische realisaties en via het technologisch proces hun vaardigheden en talenten te exploreren. Het vak techniek levert op die manier een onvoldoende diepgaande bijdrage aan het oriënterend karakter van de eerste graad.

Uitrusting De minimale materiële vereisten zijn strikt genomen aanwezig, maar de uitrusting aan machines, gereedschappen en toebehoren is veeleer elementair en de opstelling is onvoldoende functioneel. De eigen vaklokalen bieden voldoende ruimte om actief en constructief leren mogelijk te maken. Ze zijn uitgerust voor dataprojectie en beschikken over internettoegang en computerfaciliteiten. Er zijn persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) voor de leerlingen beschikbaar om veilig te werken. De toestellen zijn voldoende beveiligd en voorzien van instructiekaarten.

Evaluatiepraktijk De school kiest voor een gespreide evaluatie en hanteert daarvoor een schriftelijke toets en een 'portfoliofiche' per techniekthema. De evaluaties zijn via het leerwerkboek sterk gebonden aan het gekozen thema en gaan te weinig uit van de achterliggende leerplandoelstellingen. De evaluatie is daarmee onvoldoende valide.

De schriftelijke toetsen richten zich nagenoeg uitsluitend op de reproductie van feitenkennis uit het behandelde thema. De beheersingsniveaus van inzicht en abstraherende begripsvorming worden zelden vooropgesteld of bereikt. Het peil van deze toetsen is dan ook niet in overeenstemming met het beheersingsniveau dat verwacht wordt in de leerplandoelstellingen. Met de 'portfoliofiche' probeert de school te komen tot een meer integraal evaluatiesysteem, waar ook vaardigheden en attitudes een plaats in krijgen. Er zijn daarbij goede aanzetten tot het uitschrijven van transparante criteria en tot het gebruik van zelfevaluaties. Vaardigheden worden echter verward met eenvoudige handelingen. Ze worden nog niet correct geïdentificeerd en gewaardeerd, omdat de stappen van het technisch proces niet de basis vormen. De aanbevolen verhoudingen tussen 'hanteren' enerzijds en 'begrijpen en duiden' anderzijds, worden ook in de evaluatiepraktijk niet gerespecteerd.

Leerbegeleiding De omgang met de leerlingen is constructief en bemoedigend. De lessen verlopen overwegend leraargestuurd en nogal strikt gebonden aan het leerwerkboek. De invuldidactiek wordt zelden doorbroken door leerlingactieve werkvormen. Bij de praktische realisaties is er wel meer aandacht voor inbreng van de leerlingen, maar ook dan staan structuur en homogeniteit voorop, veeleer dan creativiteit. De didactische aanpak daagt de leerlingen niet uit tot onderzoekend en contextrijk leren.

De leerlingen krijgen feedback op hun prestaties en leraren doen inspanningen om achterstanden weg te werken. De oorzaak van tekorten wordt vooral toegeschreven aan een gebrekkige motivatie en studiehouding van de leerlingen.

3.1.1.3 Techniek in 1B (leerplan D/2010/7841/020)

Voldoet niet

De ontwikkelingsdoelen worden onvoldoende nagestreefd. De verkenninggebieden worden onevenwichtig aangeboden en de uitwerking mist diepgang. De evaluatie is onvoldoende afgestemd op de ontwikkelingsdoelen/leerplandoelstellingen en de uitrusting voldoet niet om de gekozen verkenninggebieden kwaliteitsvol te realiseren.

Onderwijsaanbod De school biedt in de zeven wekelijkse lestijden techniek de verkenninggebieden hout, mode, verzorging, voeding, tuinbouw, informatie- en communicatietechnologie (ICT), schilder- en grafische technieken aan.

Uit het onderzoek blijkt dat de verkenninggebieden tuinbouw, ICT en schilder- en grafische technieken zeer beperkt en oppervlakkig worden aangeboden. Daarnaast is het aanbod niet evenwichtig. Zo is het aantal bestede lestijden voor bepaalde verkenninggebieden (bijv. mode) aanzienlijk hoger dan voor andere (bijv. ICT). Er worden veel verschillende werkstukjes uitgevoerd maar de gebruikte materialen, gereedschappen en technieken zijn gering en soms niet te koppelen aan de ontwikkelingsdoelen/leerplandoelstellingen (bijv. het bekleden van een doos en de winterkrans). Ook de uitrusting is onvoldoende aanwezig om de doelen kwaliteitsvol te realiseren (bijv. tuinbouw). Het door het leerplan sterk aanbevolen verkenninggebied ICT beperkt zich tot het leren gebruiken van het elektronisch leerplatform. Het geïntegreerd aanbod in de andere verkenninggebieden is verengd tot enkele zoekopdrachten. Het leerplanconcept wordt niet in alle verkenninggebieden voldoende geconcretiseerd. De leerplandoelstellingen/ontwikkelingsdoelen met betrekking tot het onderzoeken, het ontwerpen en het illustreren worden onvoldoende geëxploreerd. De kerncomponenten (technisch systeem, technisch proces, hulpmiddelen en keuzen) zijn niet steeds herkenbaar. De aandacht voor inductief leren (uit proefondervindelijk onderzoek afleiden) en probleemoplossend leren denken en handelen is gering. De ontwikkeling van de zin voor creativiteit en het ontdekken van de eigen mogelijkheden worden nog niet aangewend met het oog op een verantwoorde studiekeuze.

Uitrusting De school beschikt niet over de minimale materiële uitrusting die het leerplan voorschrijft om alle gekozen verkenninggebieden met de nodige diepgang aan te bieden (bijv. tuinbouw). De inrichting van het vaklokaal is nog onvoldoende functioneel; zo dienen bijvoorbeeld de bankschroeven telkens opgesteld te worden. De toestellen zijn voldoende beveiligd en voorzien van instructiekaarten en persoonlijke beschermingsmiddelen. Het vaklokaal biedt voldoende mogelijkheden om de ICT-inhoud geïntegreerd aan te bieden.

Evaluatiepraktijk	De evaluatie is onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen. In de taken en toetsen is de vraagstelling vooral gericht op reproduceerbare kennis. Over het algemeen is de beoordeling van de vaardigheden vaag, omdat de beoordelingscriteria niet duidelijk zijn. Sommige evaluatiefiches stimuleren de leerlingen tot zelfevaluatie, maar door het gebrek aan transparante criteria wordt dat doel gemist. Daarnaast leveren de veelvuldige beoordelingsresultaten die verkregen worden door het oplossen van woordpuzzels en kruiswoordraadsels geen informatie over het bereiken van de leerplandoelstellingen. Vakattitudes worden nog niet beoordeeld. Er zijn geen gelijkgerichte en duidelijke afspraken over bijv. de verhouding tussen kennis, vaardigheden en vakgebonden attitudes. De richtlijn '80-90% hanteren' en '10-20% duiden en begrijpen' vertaalt zich niet in de evaluaties. .
Leerbegeleiding	Het leerproces wordt vooral gestuurd door het leerboek/de werkbundels. Het gebruik van activerende werkvormen is gering. De keuze van de praktische realisaties is nog onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen 'gebruik van verschillende technieken, materialen, constructieplannen en gereedschappen'. De uitwerking volgens de stappen van het technisch proces, de verdere integratie van ICT en het aanzetten tot probleemoplossend denken, zijn nog werkpunten.
Deskundigheidsbevordering	Naast de informele overlegmomenten vergadert de vakgroep driemaal per schooljaar. Uit de verslaggeving blijkt dat vooral praktische afspraken aan bod komen. Vakinhoudelijke items zoals bijv. een degelijke leerplanstudie, de keuze en de inhoudelijke invulling van de verkenningsofferten, gelijkgerichte afspraken omtrent evaluatie en de beoordeling van vakattitudes worden nog niet aangepakt. Enkele leraren volgen vakgebonden nascholing.

3.1.1.4 Project algemene vakken in bso derde graad Kantoor (leerplannen D/2003/0279/001 en D2012/7841/026)

Voldoet niet

De leerplandoelstellingen worden niet in voldoende mate gerealiseerd. De leerlingenevaluatie is niet in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod	De realisatie speelt in op de algemene uitgangspunten van het vak, waardoor het in zekere mate bijdraagt tot de persoonlijkheidsontwikkeling en de schoolse en maatschappelijke weerbaarheid van de leerlingen. De doelstellingen onder de respectieve eindtermen- en leerplannenclusters worden echter weinig systematisch en met onvoldoende diepgang gerealiseerd. Dat komt doordat niet de doelstellingen, maar taalkundige en andere leerinhouden het uitgangspunt en het leidmotief van het onderwijs- en leerproces vormen. Er is weinig aandacht voor de verticale samenhang en opbouw van het pav-curriculum. Het functionaliteitsprincipe wordt in onvoldoende mate gevolgd, zodat de ontwikkeling van de vaardigheden in de verdrukking komt.
------------------------	---

Evaluatiepraktijk De evaluatie focust eenzijdig op taalkundige en andere leerinhouden, waardoor ze onvoldoende representatief ten aanzien van de eindtermen- en leerplannenclusters is en validiteit mist. Er worden weliswaar inzichtelijke vragen gesteld en toepassingen gevraagd, maar algemeen wordt te weinig gepeild naar de hogere verwerkings- en beheersingsniveaus. De beoordelingscriteria zijn niet eenduidig, aangezien taalfouten systematisch in rekening worden gebracht.

Uitrusting Het vak wordt materieel ondersteund, maar niet altijd in een voldoende leerkrachtige omgeving, aangezien er te weinig vaklokalen zijn. De ICT-lokale zijn niet altijd uitgerust met een voldoende aantal computers. Op het ogenblik van de doorlichting ontbraken tijdbalken.

Leerbegeleiding De inhouden worden thematisch gekaderd, wat een houvast biedt bij het verwervingsproces van de leerlingen. Door de nadruk op contextgebonden inhouden is de leerbegeleiding echter te weinig afgestemd op transfermogelijkheden. Positief is dat naast het leergesprek ook meer activerende werkvormen worden ingezet.

Deskundigheidsbevordering De professionaliseringsinitiatieven zijn beperkt tot voorstellingsessies met betrekking tot leerboeken. Meer initiatieven dringen zich op om de kwaliteit van de realisatie te verhogen.

3.1.1.5 Project algemene vakken in de derde graad Moderealisatie en -verkoop en Verzorging (leerplannen D/2003/0279/001 en 2012/7841/026)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod De realisatie speelt in op de algemene uitgangspunten van het vak, waardoor de persoonlijkheidsontwikkeling en de schoolse en maatschappelijke weerbaarheid van de leerlingen worden bevorderd. De doelstellingen onder de respectieve eindtermen- en leerplannenclusters worden voldoende systematisch en met voldoende diepgang gerealiseerd. De taalvaardigheden zijn meestal doelgericht opgebouwd en gesteund op de pijlers luister-, spreek- en gespreksvaardigheid en lees- en schrijfvaardigheid. Functionele rekenvaardigheid wordt in thematische contexten geïntegreerd en geoefend. Er zijn voorbeelden van inkleuring naar de specificiteit van de respectieve opleidingen, zoals dat ook het geval is voor functionele taalvaardigheid. De verticale opbouw van de functionele rekenvaardigheid vanuit de tweede graad is nog niet optimaal. Zoekstrategieën worden zoveel mogelijk ontwikkeld in de context van functionele informatieverwerking en -verwerking. De organisatiebekwaamheid, het maatschappelijk en ethisch bewustzijn, de weerbaarheid en verantwoordelijkheidszin van de leerlingen worden bevorderd in thematische contexten en in samenhang met andere clusters, ook naar aanleiding van nevenschoolse activiteiten. De ontwikkeling van tijd- en ruimtebewustzijn gebeurt uitgaande van de actualiteit en de actualiteitsduiding. In de thematische context worden tijd- en ruimtebewustzijn wel eens verengd tot historische en geografische weetjes, wat het globale inzicht in ontwikkelingen, oorzaken en gevolgen niet ten goede komt.

Onderwijsorganisatie	De verticale samenstelling van Moderealisatie en -verkoop creëert een moeilijke onderwijs- en leersituatie. Het klassenmanagement wordt zodanig opgevat dat de laatstejaarsleerlingen vanuit het vak aangepaste begeleiding en ondersteuning krijgen met betrekking tot hun stages en de geïntegreerde proef.
Evaluatiepraktijk	De evaluatie is voldoende representatief en valide. Ze peilt algemeen voldoende naar de hogere verwerkings- en beheersingsniveaus, hoewel sommige vragen reproductief en te weinig toepassingsgericht zijn. Aan de onvoldoende klassikale gemiddelden van vorig schooljaar in het zesde leerjaar van beide studierichtingen liggen tekorten ten grondslag die vooral worden geweten aan taalachterstanden. In de meeste gevallen sporen ze met tekorten of minder goede resultaten voor andere vakken.
Uitrusting	Het vak wordt materieel ondersteund, maar niet altijd in een voldoende leerkrachtige omgeving, aangezien er te weinig vaklokalen zijn. De ICT-lokale zijn niet altijd uitgerust met een voldoende aantal computers. Op het ogenblik van de doorlichting ontbraken tijdbalken.
Leerbegeleiding	Er is een variatie van werkvormen. Stappenplannen opgebouwd volgens de OVUR-procedure (oriënteren-voorbereiden-uitvoeren-reflecteren) bieden de leerlingen ondersteuning bij de voorbereiding, uitvoering en bijsturing van taaltaken en andere opdrachten. Ook spreek- en schrijfkaders en instructiekaarten worden gehanteerd. Remediëringsinitiatieven worden onder meer op grond van taalscores en foutenanalyses genomen. Vorig schooljaar hebben ze de vermelde klassikale tekorten in het eindjaar niet kunnen voorkomen.
Deskundigheidsbevordering	Er werd onder meer nascholing gevolgd over de nieuwe eindtermen natuurwetenschappen. Het interne overleg binnen de vakgroep heeft bij de betrokken leraren geleid tot een verhoogde knowhow en tot innoverende initiatieven. Wat de interne kwaliteitszorg betreft, dringt een kritische analyse van outputgegevens als uitgangspunt voor bijstellingen van het onderwijsproces zich op.

3.1.1.6 Wiskunde in het tso tweede en derde graad in de studierichting Handel (leerplannen D/2002/0279/048-c en D/2004/0279/023)

Voldoet

De meeste leerplandoelstellingen worden evenwichtig en met een aanvaardbare diepgang gerealiseerd. Het didactisch materiaal en de schooluitrusting ondersteunen het bereiken van de leerplandoelstellingen. De ICT-doelen worden minimaal gerealiseerd.

Onderwijsaanbod Het aanbod van de leerplandoelstellingen is in beide graden nagenoeg volledig. Alle componenten van de leerstof komen voldoende evenwichtig aan bod. De leerplandoelstellingen i.v.m. vaardigheden en attitudes kennen echter een weinig expliciete behandeling. Ze worden te veel beschouwd als vanzelfsprekend aanwezig doorheen heel het curriculum. Aan rekenvaardigheden en in mindere mate aan meet- en tekenvaardigheden wordt voldoende gewerkt, maar een gerichte invulling van o.a. probleemoplossende vaardigheden en denk- en redeneervaardigheden is nog niet uitgewerkt. Via mathematiseren zijn er in de derde graad goede aanzetten, maar het gebeurt voorlopig nog te geïsoleerd en met te weinig transferwaarde naar de andere leerplandoelen. Ook voor de vakgerichte attitudes zijn de leraren nog op zoek naar een rendementsvolle benadering.

Over het algemeen is het aanbod voldoende afgestemd op de verwachte beheersingsniveaus van de leerplannen. Toch is de diepgang van sommige doelstellingen beperkt, voornamelijk omwille van de soms erg rigoreus gevolgde invuldidactiek van het gehanteerde werkboek. Daardoor focust het onderwijsleerproces in sommige gevallen vaak te veel en enkel op het routinematig toepassen van aangeleerde procedures en op geheugenkennis.

Het onderdeel 'gereedschapskist meetkunde' in de tweede graad wordt nog niet sterk aangewend om de vaardigheden bij het exploreren van meetkunde aan te scherpen.

Uitrusting Het didactisch materieel en de schooluitrusting ondersteunen het bereiken van de leerplandoelstellingen. In de lokalen zijn er projectiemogelijkheden en beschikken de leraren over een pc met internettoegang. De leraren maken er efficiënt gebruik van in hun didactische aanpak. Tijdens de lessen en bij de evaluaties gebruiken de leerlingen een grafisch rekentoestel. Slechts af en toe wordt er uitgeweken naar een lokaal met computerfaciliteiten voor ICT-activiteiten door de leerlingen zelf. Wiskundige informatie leren verwerken, berekenen, uitvoeren of onderzoeken met behulp van andere ICT middelen dan het grafisch rekentoestel komt in het onderwijsleerproces vrijwel niet voor. Daarmee worden in beide graden de verwachtingen in de eindtermen en in de leerplannen rond functioneel gebruik van ICT slechts minimaal ingevuld.

Evaluatiepraktijk De bevraging bij toetsen en examens is voldoende gericht op de leerplandoelen, uitgezonderd voor vaardigheden en attitudes. Behalve in het geval van de reken- en soms de tekenvaardigheden heeft de vakgroep nog geen doelmatige manier gevonden om vaardigheden te beoordelen. 'Dagelijks werk' komt in beide graden dan ook hoofdzakelijk tot stand via schriftelijke toetsen, waarin vooral aan productevaluatie gedaan wordt. Evaluatie-elementen en -vormen ter ondersteuning van procesevaluatie komen minder aan bod.

De examenvragen zijn verzorgd en bevatten de puntenverdeling. De verdeling over de verschillende leerplancomponenten is voldoende evenwichtig. Het aantal vragen is redelijk, maar de repetitieve vragen bieden geen meerwaarde. Het jaar na jaar volledig hergebruiken van identieke vragenreeksen wijst niet op een dynamisch onderwijsproces.

Het peil van de examens is min of meer in overeenstemming met het beheersingsniveau dat verwacht wordt in de betrokken graden en studierichtingen. Naast de items die vooral de reproductie van kennis en toepassingsroutines op het oog hebben, komen ook contextrijke vragen voor die peilen naar abstraherende begripsvorming en inzicht.

Leerbegeleiding De didactische aanpak in de lessen is kwaliteitsvol, maar reikt slechts af en toe verder dan het onderwijsleergesprek. De leraren hebben aandacht voor binnenklasdifferentiatie: leerlingen worden geregeld op hun niveau uitgedaagd. Coöperatief leren tussen sterkere en zwakkere leerlingen wordt gestimuleerd. Er is in beide graden aandacht voor de wiskundige taalvaardigheden en de leervaardigheden uit de leerplannen, maar de aanpak is niet altijd structureel. De bijdrage aan het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen 'leren leren' is beperkt tot studietips, tips voor een goede voorbereiding op de examens, afspraken rond een goede leerhouding, e.d.m. Daarmee worden de vakoverschrijdende eindtermen rond regulering van het leerproces slechts minimaal ondersteund.

Na toetsen en examens volgt klassikale en individuele feedback. Bij leerproblemen worden diverse remediërsacties en extra oefeningen uitgewerkt, of compenserende maatregelen bij leerstoornissen genomen. Waar nodig kunnen leerlingen een beroep doen op de leraren voor extra uitleg. De verantwoordelijkheid wordt echter vooral bij de leerlingen gelegd. De effectiviteit van de acties wordt niet systematisch bewaakt. De ongelijkheid in de wiskundige voorkennis van instromers in de tweede en de derde graad wordt als problematisch ervaren. De oorzaak van de tekorten wordt vooral toegeschreven aan een gebrekkige motivatie en studiehouding van de leerlingen. De zwakke leerlingenresultaten waren nog geen aanleiding om het onderwijsproces of de evaluatiepraktijk bij te sturen.

Deskundigheidsbevordering De vakgroep vergadert graadoverstijgend, bespreekt vakinhoudelijke aspecten en houdt overleg i.v.m. nascholingen, studietips, vakafspraken en huistaken. De leden leren van elkaar i.v.m. het gebruik van smartschool, bordboek, rekentoestel, ... De aanwezige vak kennis wordt aangevuld via de ondersteuning door de pedagogische begeleidingsdienst. De vakgroep werkt sedert kort aan een graadoverstijgende leerlijn rond de ontwikkeling van vaardigheden.

3.1.1.7 Nederlands in het tso derde graad in de studierichtingen Gezondheids- en welzijnswetenschappen, Onthaal en public relations, Sociale en technische wetenschappen en Toerisme (leerplan D/2006/279/008)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod De drie leerplancomponenten - taalvaardigheid, taalbeschouwing en literatuur - komen aan bod in het onderwijs- en leerproces. Het hoofddaccent ligt op de ontwikkeling van de taalvaardigheden en strategieën, onder meer in de context van communicatieve en creatieve opdrachten. De uitgangspunten van het competentieleren zoals geëxpliciteerd in de concepttekst van het leerplan worden daarbij nog niet volledig gevolgd. Er zijn aanzetten om de component taalbeschouwing op te vatten als de onderbouwing van de vaardigheden en als de reflectie op eigen en andermans taalgebruik en op het taalsysteem. Voor de realisatie van de component literatuur wordt uitgegaan van de tekstervaring van de leerlingen. Ze is overwegend gericht op de ontwikkeling van de literaire competentie.

Evaluatiepraktijk De examens krijgen in de puntenverdeling het zwaarste gewicht toebedeeld. De evaluatie is representatief ten aanzien van de leerplancomponenten en er is een evenredige puntenverdeling, maar de evaluatie is niet altijd valide. Zowel de examens als het dagelijks werk bevatten nog een aandeel grammaticale en lexicale vragen, waardoor de dienende functie van grammatica en lexicon ten aanzien van de vaardigheidsdoelstellingen en dus ook de validiteit van de evaluatie in het gedrang komen. Vragen met betrekking tot de geschiedenis en varianten van het Nederlands zijn niet relevant voor deze studierichtingen. Sommige reproductieve vragen zoals 'Karakters beschrijven' dragen weinig bij tot de literaire competentie.

Uitrusting Er wordt voldaan aan de minimale materiële leerplanvereisten. ICT wordt algemeen voldoende geïntegreerd in de lespraktijk.

Leerbegeleiding Naast het leergesprek worden activerende werkvormen in praktijk gebracht. Het klassenmanagement is professioneel en is didactisch verantwoord. Het leerproces verloopt gestructureerd. Er worden begeleidende en ondersteunende initiatieven genomen met betrekking tot de stageverslagen en de geïntegreerde proeven.

Deskundigheidsbevordering De afgelopen schooljaren werden op het niveau van de derde graad geen externe nascholingen gevolgd. De vakgroep wordt wel ondersteund door de pedagogische begeleiding. Verdere sessies met de pedagogische begeleiding worden gepland over de beoordeling van de productieve vaardigheden. De initiatieven beantwoorden aan behoefteanalyses en kaderen in de interne kwaliteitszorg van de vakgroep.

3.1.1.8 Nederlands in het tso derde graad in de studierichtingen Handel en Informaticabeheer (leerplan D/2006/279/008)

Voldoet niet

De leerplandoelstellingen worden niet in voldoende mate gerealiseerd. De leerlingenevaluatie is niet in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod In de studierichtingen Handel en Informaticabeheer zijn er aanzienlijke leerjaar- en leraargebonden verschillen wat de invulling van het curriculum betreft. Voor de realisatie van het graadlerplan wordt weinig gelijkgericht gehandeld en wordt in verschillende mate uitgegaan van het leerplan. De uitgangspunten van het competentieleren zoals geëxpliciteerd in de concepttekst van het leerplan worden vooral in het eindjaar te weinig gevolgd. De opbouw van taalvaardigheid gebeurt niet systematisch door te werken aan taalcompetenties conform de omschrijving van 'competentie' in het leerplan: 'een cluster van kennis, vaardigheden en attitudes'. Het gamma van tekstsoorten dat het leerplan aanreikt, wordt niet volledig geëxploreerd, omdat de behandeling van literaire teksten vooropstaat. De component taalbeschouwing wordt nog niet systematisch opgevat als de onderbouwing van de vaardigheden en als de reflectie op eigen en andermans taalgebruik en op het taalsysteem. Voor de realisatie van de component literatuur wordt uitgegaan van de tekstervaring van de leerlingen. Ze is gericht op de ontwikkeling van de literaire competentie, hoewel de nadruk nog te veel ligt op kennis van namen, woorden en begrippen. Sommige teksten hebben weinig raakpunten met de leefwereld van de leerlingen. Het eindwerk is gesitueerd op het literaire domein en daar maken de leerlingen een eigen keuze binnen het romangenre.

Evaluatiepraktijk De examens krijgen in de puntenverdeling het zwaarste gewicht toebedeeld. De evaluatie is representatief ten aanzien van de leerplancomponenten en er is een evenredige puntenverdeling, maar de evaluatie is niet altijd valide. Zowel de examens als het dagelijks werk bevatten nog een aandeel grammaticale en lexicale vragen, waardoor de dienende functie van grammatica en lexicon ten aanzien van de vaardigheidsdoelstellingen en dus ook de validiteit van de evaluatie in het gedrang komen. Sommige bevraagde inhouden zoals etymologie, de klankverschuivingen en de geschiedenis van het Nederlands zijn voor deze studierichtingen irrelevant. Ook voor literatuur wordt naast competentie cognitie op de proef gesteld. Het gamma van tekstsoorten dat het leerplan aanreikt, wordt in de evaluatie onvoldoende bestreken, zeker op het vlak van spreken/gespreksvaardigheid.

Leerjaargebonden worden oefenbladen en teksten aangeboden met woorden in een achterhaalde spelling. Daardoor krijgen de leerlingen niet het goede voorbeeld. Ten aanzien van hun spellingfouten en fouten tegen de grammatica wordt sanctionerend opgetreden, ook in oefeningen waarin dat op zich geen relevante criteria zijn.

Uitrusting Er wordt voldaan aan de minimale materiële leerplanvereisten. ICT wordt algemeen voldoende geïntegreerd in de lespraktijk.

Leerbegeleiding Naast het leergesprek worden activerende werkvormen in praktijk gebracht. Het klassenmanagement is professioneel en is didactisch verantwoord. Het leerproces verloopt gestructureerd. Er worden begeleidende en ondersteunende initiatieven genomen met betrekking tot de stageverslagen en de geïntegreerde proeven.

Deskundigheidsbevordering De afgelopen schooljaren werden op het niveau van de derde graad geen externe nascholingen gevolgd. De vakgroep wordt wel ondersteund door de pedagogische begeleiding. Verdere sessies met de pedagogische begeleiding worden gepland over de beoordeling van de productieve vaardigheden. De initiatieven beantwoorden aan behoefteanalyses en kaderen in de interne kwaliteitszorg van de vakgroep.

3.1.1.9 Handel in de basisoptie Handel (leerplan D/2011/7841/032)

Voldoet

De leerplandoelen worden in voldoende mate gerealiseerd en er wordt voldoende leerplangericht geëvalueerd.

Onderwijsaanbod In het leerplan zijn de leerinhouden onder een zestal thema's samengebracht. Via de behandelde thema's maken de leerlingen voldoende kennis met de bedrijfseconomische wereld (administratie, retail en logistiek) en de toeristische sector. De aandacht voor de integratie van actualiteit is positief. Omdat het leerboek overweegt bij de behandeling van leerinhouden, komen de leerplandoelstellingen echter niet altijd evenwichtig aan bod. Er worden een beperkt aantal opdrachten uitgevoerd met ICT-integratie. Op die manier breiden de leerlingen het pakket ICT-basisvaardigheden, verworven in I,1 via het raamplan ICT, onvoldoende uit. De doelstellingen worden ook zelden gerealiseerd via observatieopdrachten, bedrijfsbezoeken, gastsprekers of situaties die uit de leefwereld van de leerlingen komen. In die zin is er nog een groeimarge in het toepassen van het ontdekkend en onderzoekend leren en het taalgericht vakkenonderwijs.

Uitrusting Volgens het leerplan is een inroostering van de vijf lestijden per week in een computerlokaal noodzakelijk om de realisatie van de doelstellingen rond klavierbeheersing en een doorgedreven ICT-integratie in het deel 'Initiatie in de bedrijfseconomie' te realiseren. Tijdens de lessen beschikken de leerlingen in hun leslokaal echter niet altijd over een voldoende aantal pc's met snelle internetverbinding.

Evaluatiepraktijk Het leeuwendeel van het dagelijks werk wordt bepaald door toetsen en herhalingstesten. De leerlingen worden via een voldoende aantal toetsen aangespoord om te leren. Na iedere overhoring wordt deze in de klas nabesproken en/of worden bepaalde vragen klassikaal hernomen. Naast de toetsen worden slechts een beperkt aantal taken in het dagelijks werk verrekend. Het evalueren van vakgebonden vaardigheden en attitudes is nog toekomstmuziek. De examens zijn uitnodigend opgesteld en toetsen in voldoende mate de leerplandoelstellingen.

Leerbegeleiding Het leerboek is de leidraad voor het onderwijsproces. De lessen verlopen doorgaans leraargestuurd met gebruik van onderwijsleergesprekken. Activerende werkvormen en opdrachten zoals het inoefenen van de meer vaardigheidsgerichte leerplandoelen zijn veeleer beperkt. Ook worden er weinig kansen aangegrepen om de leerlingen in reële situaties leerervaringen te laten opdoen. De leerlingen worden voldoende ondersteund bij hun leerprocessen, zowel tijdens de lessen als via herhaling en/of remediëring.

3.1.1.10 Huishoudkunde in het beroepsvoorbereidend leerjaar Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding (leerplan D/2003/0279/011)

Voldoet niet

De lessen sluiten onvoldoende aan bij de visie en doelstellingen van het leerplan. De overwegend kennisgerichte en leraargestuurde aanpak binnen sommige componenten staat haaks op de vaardigheidsgerichte en geïntegreerde benadering die het leerplan voorschrijft. De evaluatie is onbetrouwbaar.

Onderwijsaanbod De verschillende thema's waarrond de leerplandoelen zijn geclusterd, komen inhoudelijk aan bod in de verschillende componenten. De planning en uitvoering van het onderwijs- en leerproces sluiten te weinig aan bij het leerplanconcept en belemmeren bijgevolg een adequate leerplanrealisatie. De algemene doelstellingen van het leerplan worden niet doelgericht doorgrond en geïmplementeerd in de lessen. Het aanbod is onvoldoende gericht op de ontwikkeling van de totale persoonlijkheid. De lessen sluiten onvoldoende aan bij de beheersingsniveaus en bij de geïntegreerde aanpak die het leerplan vooropstelt.

De component 'zorg voor voeding' wordt thematisch opgevat vanuit de diverse maaltijdvormen. De chronologie van de maaltijden bepaalt de keuze van de realisatieoefeningen. Eenvoudigere maaltijdvormen zoals het tussendoortje en het lunchpakket worden hierdoor doorgaans na het complexere middagmaal geëxploreerd. Bijgevolg wordt de stijgende moeilijkheidsgraad van zowel de basisprincipes en -technieken als van de werkorganisatie niet gerespecteerd bij het plannen van de praktijkopdrachten. Tijdens de lessen komt de focus te liggen op het bereiden van gerechten ten koste van de andere doelen. Zo worden de lessen veeleer beperkt aangevat vanuit een analyse van de behoefte en gewoonten bij diverse gelegenheden en culturen. Het vergelijken van analoge producten met aandacht voor eigenschappen, herkenbaarheid, soorten verpakkingen, versheid, bewaartijd, prijs, e.d. is weinig aan de orde. De stapsgewijze aanpak van de zorgprocessen gaande van een goede voorbereiding tot de presentatie en de nazorg, geniet nauwelijks aandacht. Zelfbevraging en gedachtewisseling over de eigen waarden, de eigen voeding vanuit gezondheidsoogpunt en de invloed van gangbare gewoonten worden weinig gestimuleerd. Daardoor worden kansen gemist t.a.v. het verwerven van bekwaamheid tot zelfzorg/zelfredzaamheid en tot actieve participatie in het gezin en het opnemen van verantwoordelijkheid hierbij.

Binnen de component personenzorg is er een evolutie zichtbaar van kennisoverdracht naar het verwerven van functionele kennis. Via opdrachten krijgen leerlingen stilaan meer kansen om informatie te verwerven en te verwerken. Er is aandacht voor het ontwikkelen van vaardigheden en attitudes via zelfzorgactiviteiten. Deze activiteiten blijven beperkt door het ontbreken van aangepaste infrastructuur. Sommige handelingen, zoals het werken met een stappenplan en inventariseren en vergelijken van informatie in verband met zelfzorgprocessen, komen nog onvoldoende aan bod. Het werken met en het volgen van het leerboek staan nog te centraal in de lessen. Het onderwijsleergesprek is de meest gehanteerde werkvorm. De leraren maken nog onvoldoende ruimte voor aanschouwelijk en levensecht onderwijs.

Binnen de component zorg voor leef- en woonsituatie (ZLW) is er een gemis aan progressieve opbouw van het lesgebeuren. De verschillende thema's starten vanuit een theoretische aanpak en missen een gevarieerde en praktijkgerichte benadering. Bij gebrek aan onderzoekopdrachten, studiebezoeken en/of gastsprekers missen de leerlingen kansen op ervaringsgericht, levensecht en herkenbaar onderwijs. Ook probleemoplossende vaardigheden krijgen onvoldoende aandacht. Gelegenheden om te komen tot zelfbevraging en gedachtewisseling en om stil te staan bij wat ervaren en geleerd werd, zijn weinig aanwezig. Zelfactiviteit van leerlingen blijft beperkt tot het uitvoeren van een door de leraar opgemaakt stappenplan waarbij alle handelingen sterk leraargestuurd zijn. De geselecteerde decoratieve werkvormen zijn voorzien van een technische fiche maar zijn weinig functioneel. Ze sluiten bovendien onvoldoende aan bij de interesse en de leefwereld van de doelgroep.

Uitrusting Voor 'zorg voor voeding' staan voldoende uitgeruste didactische keukens ter beschikking. De vaklokalen lenen zich voldoende voor realisaties ten aanzien van zorg voor woon- en leefsituatie. De infrastructuur voor personenverzorging beantwoordt echter niet aan de leerplanvereisten. Een zone voor praktijk ontbreekt en het nodige werkmateriaal en documentatie zijn niet standaard aanwezig. Er is geen nutsvoorziening voor koud en warm water. De meeste lokalen zijn voorzien van grootbeeldprojectie. De integratie van ICT en multimedia in de lessen is ontoereikend.

Het leerlingenmateriaal is samengesteld uit een handboek per component, aangevuld met zelf ontwikkeld materiaal. Hoewel de gehanteerde leerboeken mogelijkheden bieden om aansluiting te vinden bij de doelen en uitgangspunten van het leerplan, worden deze nauwelijks vanuit dit perspectief benut.

Evaluatiepraktijk De kennisgerichte aanpak vindt ook zijn weerslag in de evaluatie. Per les of thema wordt een toets afgenomen. Gezien deze toetsen voor de helft van het puntentotaal meetellen, krijgen zij verhoudingsgewijs een overwicht. De toetsvragen zijn overwegend gericht op reproductie. Toepassingsgerichte vragen komen nauwelijks voor. In enkele gevallen wordt er feedback met werkpunten aan de evaluatie gekoppeld. De beoordeling van vaardigheden en attitudes beperkt zich meestal tot het geven van een globale score. Bij gebrek aan transparante proces- en productgerichte beoordelingscriteria gebeurt de evaluatie niet gelijkgericht. De evaluatie is te weinig toegespitst op het oriënteringsadvies, talenten en interesses. Er is meestal geen ruimte voor zelfevaluatie.

Leerbegeleiding De lessen zijn weinig afgestemd op het leerplanconcept en op de visie van het beroepsvoorbereidend leerjaar (BVL). Algemeen gaat men voorbij aan de voornaamste aandachtspunten, zijnde 'een aangepaste leef- en leerbegeleiding' en 'het beogen van succeservaring bij de leerlingen'. De begeleiding is sterk leraargestuurd. De realisatie van het curriculum wordt meer leerboek- dan leerplangericht opgevat. De praktijkoefeningen en zorgsituaties worden te weinig benaderd vanuit een systematische probleemaanpak (gaande van het verzamelen van informatie, vanuit deze gegevens conclusies trekken, een keuze maken, een zelfzorgplan opstellen en uitvoeren, tot het evalueren en bijsturen ervan). De leraren zijn meer gericht op het gedrag van de leerlingen dan op het creëren van interactieve participatie aan de lessen. Er is oog voor taalondersteuning en -stimulering. Correct taalgebruik geniet meestal voldoende aandacht gedurende de lessen.

Deskundigheidsbevordering De vakgroep maakt nog onvoldoende werk van een gemeenschappelijk gedragen visie op het BVL. Horizontale leerlijnen en afstemming met de tweede en derde graad ontbreken vooralsnog. Overleg tussen de leraren van de eerste graad met het oog op afstemming van deze componenten op het vak techniek en de vakoverschrijdende ontwikkelingsdoelen moet nog tot stand komen. Zowel ervaringsgericht en geïntegreerd werken als de aanpak en het ontwikkelen van een evaluatiesysteem volgens de leerplanvereisten vragen nog aandacht.

3.1.1.11 Mode in het bso tweede graad in de studierichting Moderealisatie en -presentatie (leerplan D/1999/0279/054A)

Voldoet

De vaststellingen hebben betrekking op de vakken: interieur, mode, presentatietechnieken en verkoopkunde. De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate bereikt en de evaluatie is afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod In het vak interieur zijn de leerinhouden in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelstellingen. Vooral in II,1 is het aantal uitgewerkte werkstukken echter beperkt. Het aanbod is nog niet thematisch uitgewerkt en de keuze van het thema wordt nog onvoldoende vanuit de leefwereld of de interesse van de leerlingen bepaald. Een doorgedreven samenwerking met het vak plastische opvoeding biedt mogelijkheden om de creatieve technieken te integreren.

In mode worden de leerplandoelstellingen vrij volledig gerealiseerd. De werkstukken worden zorgvuldig gekozen en degelijk uitgewerkt. De moeilijkheidsgraad wordt bewaakt en het afwerkingsniveau is behoorlijk. De leerplandoelstellingen van het vak presentatietechnieken worden in voldoende mate aangebracht en gerealiseerd. De lessen vinden echter niet plaats in een geschikt vaklokaal (vaklokaal mode), waardoor een presentatiezone, zoals het leerplan vraagt, ontbreekt.

In verkoopkunde worden ernstige inspanningen geleverd om de leerinhouden zo praktisch mogelijk aan te brengen en in te oefenen. Een optimale leerplanrealisatie wordt verhinderd, doordat de lessen niet systematisch plaatsvinden in het vaklokaal verkoop. Daardoor kent een aantal leerplandoelstellingen een sterk theoretische benadering. In II,1 zijn de leerinhouden sterk geënt op de leerplandoelstellingen, terwijl in II,2 hiervoor nog een groeimarge is. Leerinhouden zoals de geschiedenis van de mode kunnen niet aan leerplandoelstellingen gekoppeld worden.

Evaluatiepraktijk Over het algemeen is de evaluatie voldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen. Vooral in mode biedt de evaluatiefiche mogelijkheden tot een kwaliteitsvolle beoordeling van de vaardigheden. De feedback is degelijk en geeft een correct beeld van het leerproces. De vraagstelling in de toetsen daarentegen is nog onvoldoende eenduidig. De beoordeling van algemene en vakattitudes is evenmin transparant.

Uitrusting Het vaklokaal mode is aangenaam ingericht en voldoende uitgerust. Het vaklokaal verkoop biedt mogelijkheden, maar het lokaal straalt nog niet de sfeer uit van een winkel, zoals het leerplan voorschrijft. De uitrusting is zeer elementair en de beschikbaarheid nog niet optimaal. Voor het vak presentatietechnieken ontbreken onder meer grote verplaatsbare werktafels, verplaatsbare prikboarden en een nietpistool.

Leerbegeleiding In de lessen heerst een aangenaam leer- en leefklimaat. De leerlingen worden gestimuleerd en individueel begeleid. Over het algemeen wordt het leerproces ondersteund met goed uitgewerkt cursusmateriaal. Alle werkbundels voor mode zijn duidelijk gestructureerd op basis van het stappenplan (technisch proces) en degelijk uitgewerkt. De instructiefiches worden consequent aangewend om de uitvoering te ondersteunen en het zelfstandig leren te bevorderen.

Deskundigheidsbevordering Naast de talrijke informele overlegmomenten vergadert de vakgroep driemaal per schooljaar. Onderwerpen zoals de structuur van de werkbundels en de ontwikkeling van leerlijnen kregen er vorm. De verdere verfijning van een gelijkgerichte evaluatiepraktijk is nog een werkpunt. Enkele leraren volgen regelmatig vakgebonden nascholing.

3.1.1.12 Huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in het bso tweede graad in de studierichting Verzorging- voeding (leerplan D/2012/7841/018)

Voldoet

De meeste leerplandoelstellingen voor huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging worden voldoende gerealiseerd. Het aanbod is vrij evenwichtig en diepgaand. De evaluatie en rapportering zijn voldoende afgestemd op de leerplandoelen. De materiële uitrusting volstaat om de doelstellingen te realiseren.

Onderwijsaanbod De leerplanrealisatie is behoorlijk volledig en kent globaal genomen voor de negen algemene doelen voldoende diepgang. Er wordt gehandeld vanuit een leerplangerichte visie die transparant vertaald wordt in de onderwijspraktijk. De algemene doelen m.b.t. kwaliteitsbewust handelen (AD1) communiceren in een 1-1 relatie (AD2) en werken in een groep (AD3) maken de rode draad uit doorheen de opleiding. De doelen worden theoretisch ontgonnen, voor ze via diverse toepassingen worden verbonden aan verschillende leercontexten. De meeste leerdoelen bij 'zorg dragen voor gezondheid en welzijn' (AD4) worden zorgvuldig geëxploreerd. De doelen die handelen over de kenmerken van het hart- en bloedvatstelsel, het bewegingsstelsel, de huid, de temperatuurregeling en een normale slaap vormen hierop een uitzondering. Deze worden niet of zeer elementair aangereikt. De leerinhouden omtrent het ondersteunen van pedagogische activiteiten (AD5) worden doelgericht behandeld. Er wordt bij de uitwerking van de thema's volledigheid en diepgang nagestreefd.

Voor AD6 'binnen een welomschreven opdracht een maaltijd plannen, voorbereiden en bereiden' wordt overwegend ingezet op het klaarmaken, presenteren en samen gebruiken van gerechten. Daardoor krijgen doelen rond het hanteren van een voedingsvoorlichtingsmodel en de relatie tussen maatschappelijke tendensen en maaltijdzorg een beperkte invulling. Ook wordt minimaal gefocust op het leren kiezen van passende benodigdheden, materialen en bereidingswijzen. Toepassingen omtrent het aankopen van voedingsmiddelen worden eveneens te weinig ingepland.

Voor AD7 'zorg dragen voor lokalen, keuken en leefruimten' besteedt het team veel zorg aan aspecten m.b.t. het plannen, voorbereiden en uitvoeren van de reinigings- en onderhoudsprocessen. Leerlingen krijgen voldoende gelegenheid om leefruimten te reinigen en onderhouden vanuit de oriëntatie op materialen/grondstoffen, eigenschappen en toepassing. Kennismaking met reinigings- en onderhoudssystemen in de groothuishouding en met de context waarin ze gehanteerd worden, ontbreekt vooralsnog.

De aangeboden leerstof van AD8 'zorg dragen voor linnen' mist evenwicht. Enerzijds wordt visieontwikkeling in het teken van linnenzorg nauwelijks bewust ingepland. Aspecten zoals een gezonde leefstijl, maatschappelijke tendensen en de groothuishouding worden onvoldoende belicht. Anderzijds gaat verhoudingsgewijs te veel onderwijstijd naar het creëren van 'handwerken', terwijl het leerplan dit niet expliciet vanuit dit perspectief voorschrijft en de meeste toepassingen weinig verband houden

met taken uit de zorgsector. De doelen aangaande het voorbereiden van linnenzorg vanuit de diverse invalshoeken kennen voldoende diepgang.

Tot slot krijgen de leerlingen via projectwerking en studiebezoeken voldoende kansen om zich te oriënteren binnen de directe en indirecte zorg, o.m. met het oog op hun verdere studie- en beroepskeuze (AD9). Ze komen voldoende in contact met verschillende vormen van beroepsuitoefening en de bijbehorende competenties en vereisten. De verschillende doelgroepen en werkcontexten genieten hierbij ruime aandacht.

Het lerarenteam streeft ernaar de inhouden van de verschillende algemene doelen in relatie tot elkaar te benaderen, wat het leren in samenhang stimuleert en een adequate leerplanrealisatie bevordert. Goed uitgebalanceerde projecten worden ingezet om de leerdoelen maximaal aan elkaar te verbinden. Tevens wordt voornamelijk via de projecten afstemming gezocht met PAV en de vakoverschrijdende eindtermen. De leraren leveren bovendien inspanningen om de leerinhouden profielgericht in te vullen en te stroomlijnen vanuit het oogpunt van de zelfzorg en de mantelzorg. Er zijn geen verticale leerlijnen uitgewerkt. Een doelgerichte consecutieve opbouw van de leerinhouden wordt hierdoor gehypothekeerd. Men houdt nauwgezet bij wanneer welke doelen binnen de verschillende 'vakken' aan bod komen. Dit overzicht maakt het echter niet mogelijk na te gaan of de doelen in hun totaliteit voldoende evenwichtig en met gepaste diepgang worden behandeld.

Uitrusting De infrastructuur en uitrusting ondersteunen de leerplanrealisatie. Voor AD6 staan voldoende didactische keukens ter beschikking. De materiële voorzieningen zijn voor de andere doelen veeleer elementair maar ze volstaan om de leerlingen in de verschillende zorgprocessen te initiëren. Waar dataprojectie ter beschikking is, zetten de leraren die functioneel in. Voor het opzoeken en verwerken van informatie kan gebruik gemaakt worden van een computerlokaal dat vooraf dient gereserveerd te worden. De mogelijkheden tot ICT-integratie worden goed benut.

Evaluatiepraktijk De evaluatiepraktijk wordt behoorlijk goed afgestemd op de leerplandoelen. Een beperkt aantal leerplandoelen komt onvoldoende aan bod en enkele worden overgeaccentueerd. In de meeste 'vakken' wordt permanent geëvalueerd. Het beoordelen van de leervorderingen van de leerlingen gebeurt aan de hand van zelfontwikkelde evaluatie-instrumenten die nog voor verfijning vatbaar zijn. De focus ligt vooral op het product; proceselementen worden minder in kaart gebracht. Vakgebonden attitudes worden meegenomen in de evaluatiepraktijk. De gebruikte evaluatiecriteria en beoordelingsschalen zijn niet altijd transparant. De evaluatie van de meer theoretische leerinhouden (voornamelijk binnen AD4 en AD5) verloopt nog vrij traditioneel via toetsen, taken en examens. Sommige vragen peilen niet naar het verwachte beheersingsniveau. Er komen mondjesmaat inzichtelijke en uitdagende vragen voor die uitgaan van een realiteitsgerichte context. De voorkeur gaat doorgaans uit naar reproductieve vragen.

Er is groeiende aandacht voor reflectie en zelfevaluatie. Zichzelf en hun klasgenoten evalueren is voor sommige leerlingen echter geen vanzelfsprekendheid en verloopt in de praktijk nog moeizaam.

Leerbegeleiding Het onderwijs- en leerproces wordt doorgaans goed afgestemd op de beginsituatie van de heterogene leerlingenpopulatie. Het curriculum is voldoende georiënteerd op functionele kennis en vaardigheden, die de ontwikkeling van leerstrategieën, organisatiebekwaamheid en zelfredzaamheid nastreven. De leraren voorzien in voldoende sturing en remediëring tijdens het uitvoeren van oefeningen en werkopdrachten. Het probleemoplossend denken en handelen worden behoorlijk aangemoedigd. Men last geregeld reflectiemomenten in om de leerlingen te laten nadenken over hun eigen taakuitvoering.

Het lerarenteam zet op creatieve wijze middelen in om de motivatie van de leerlingen aan te wakkeren. Zo wendt het veelvuldig activerende werkvormen aan en experimenteert het met thematisch opgezette projectwerking.

De leraren maken gebruik van leerboeken of delen daarvan die mondjesmaat worden aangevuld met zelf ontwikkeld materiaal. De degelijke projectbundels zijn goed aangepast aan de doelgroep en het leerplan.

Rapporteringspraktijk De rapportering is afgestemd op het leerplan en gebeurt volgens de negen algemene doelen. De rapporten voor dagelijks werk vertonen voor sommige doelen geregeld lage cijfers. Het samentellen van alle punten voor het trimestrieel rapport en eindrapport maakt dat een aantal leerlingen nipt slagen. Het geheel maakt het de leerlingen en ouders echter niet mogelijk na te gaan in welke mate zich een groei aftekent t.a.v. de algemene doelen en of ze alle even afdoende gerealiseerd zijn. Er zijn wel duidelijke afspraken over de puntenverdeling en de weging van de verschillende beoordelingen bij het opmaken van de scores voor de rapporten.

Deskundigheidsbevordering De vakdeskundigheid, de inzet en de bereidheid tot overleg en samenwerking tussen heel wat leraren vormen sterke punten voor de studierichting. Tijdens de vele formele en informele vergadermomenten komen zowel praktisch-organisatorische als pedagogisch-didactische thema's aan bod.

De leraren nemen geregeld deel aan initiatieven die hun professionaliteit verhogen. Nascholing wordt ondersteund door de directie.

3.1.1.13 Mode in het bso derde graad in de studierichting Moderealisatie en verkoop (leerplan D/2001/0279/044)

Voldoet

De vaststellingen hebben betrekking op de vakken: accessoires, interieur, moderealisatie, modetekenen, retouches, stages verkoopkunde, verkoopkunde en artikelenkennis. Voor de meeste vakken voldoet de leerplanrealisatie.

Onderwijsaanbod De leerinhouden voor de vakken accessoires, moderealisatie, modetekenen, retouches, verkoopkunde en artikelenkennis worden met voldoende diepgang aangeboden, terwijl er nog groeimogelijkheden zijn voor interieur en stages verkoopkunde.

De leerplanrealisatie voor het vak accessoires voldoet. Om het verkoopaspect van de opleiding te versterken, vult de school sinds dit schooljaar het keuzegedeelte in met het vak etalage. Om in de toekomst een optimale leerplanrealisatie (vooral in III,2) te garanderen, is de huidige infrastructuur nog te beperkt.

In het vak interieur worden de werkstukken zorgvuldig gekozen en bieden ze voldoende ruimte tot variatie en differentiatie. Zoals in de tweede graad is het opdrijven van het aantal uitgewerkte werkstukken ook hier nog een werkpunt.

De leerplanrealisatie voor het vak modetekenen voldoet. Uit de afgewerkte producten blijkt dat modetekenen het vak moderealisatie voldoende ondersteunt. De omschrijving van de opdrachten op basis van de te bereiken leerplandoelstellingen is nog niet optimaal.

De leerplanrealisatie voor moderealisatie voldoet. De werkstukken zijn goed gekozen en ondersteunen een kwaliteitsvolle leerplanrealisatie. De moeilijkheidsgraad en het afwerkingsniveau zijn behoorlijk. Het opvoeren van het aantal uitgewerkte realisaties is een aandachtspunt. Er wordt nog te veel onderwijstijd besteed aan het tekenen van patronen en een nauwgezette afhandeling van alle werkdocumenten uit de uitgebreide werkbundel. De school heeft nog niet gebruik gemaakt van het gratis opleidingsaanbod van de VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling). De aangeboden leerinhouden in het vak verkoopkunde en artikelenkennis zijn zorgvuldig afgestemd op de leerplandoelstellingen, maar de doelstellingen met betrekking tot het aanpassen van kleding (leerplandoelstellingen 16 tot en met 21) komen onvoldoende aan bod. Het werkplekleren vormt een meerwaarde voor de opleiding.

De leerplandoelstellingen voor stages verkoopkunde worden in voldoende mate gerealiseerd. De stages worden in vier blokken georganiseerd. De organisatie van de stage verloopt nog niet conform de regelgeving. De stageovereenkomsten worden nog niet voor de gehele school ontwikkeld. Items zoals bijvoorbeeld de vermelding van het nummer van het paritair comité en de regeling van het gezondheidstoezicht ontbreken. De stage-activiteitenlijsten worden niet expliciet afgestemd op de leerplandoelstellingen en de mogelijkheden van het stagebedrijf en de

leerling-stagiair.

In retouches worden de leerplandoelstellingen in voldoende mate bereikt. De pompkaarten worden zorgvuldig ingevuld en geven een overzicht van de uitgewerkte retouches. De klantgerichte toepassingen blijven veeleer beperkt tot verbeteringen van lengte- en breedtematen. De aanpassingen naar lichaamsconformatie verdienen meer aandacht.

Evaluatiepraktijk

De evaluatie is voor de vakken accessoires, interieur, moderealisatie, retouches, verkoopkunde en artikelenkennis voldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen. De beoordelingscriteria zijn echter niet steeds transparant. De evaluatiefiches voor moderealisatie zijn vrij volledig en worden voorzien van degelijke feedback. Zelfevaluatie wordt bij de leerlingen onvoldoende gestimuleerd.

De evaluatie van de stages verkoopkunde zijn onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen of de stage-activiteitenlijst. Het evaluatieformulier vermeldt vooral de beroepsattitudes. De beoordeling van de ingeoefende vaardigheden blijft beperkt.

De beoordeling van de realisaties in modetekenen is nog niet expliciet gelinkt aan de leerplandoelstellingen. De beoordelingsitems en -criteria zijn nog vaag.

De geïntegreerde proef (GIP) is geënt op het profiel van de opleiding. Een gelijkgerichte visie op de GIP op schoolniveau ontbreekt. Zo zijn er geen afspraken omtrent het aandeel en de betrokkenheid van de vakken uit het specifiek gedeelte en de vakken van de basisvorming. De evaluatie is nog onvoldoende transparant (totaalcijfer, verhouding proces/product, gewicht per vak/opdracht). De proef bestaat uit een verzameling van vakopdrachten. Het bewaken van de moeilijkheidsgraad en het afwerkingsniveau van het werkstuk voor mode verdient blijvende aandacht. De beoordelingscriteria voor de product- en procesevaluatie zijn vaag en vakgebonden attitudes worden nog niet beoordeeld. De beoordelingsresultaten worden tussentijds gecommuniceerd via het rapport. Het logboek wordt vermeld in de GIP-bundel, maar het gebruik kan niet worden aangetoond.

Uitrusting

Het vaklokaal mode is aangenaam ingericht en voldoende uitgerust. Een optimaal lesverloop wordt al eens verhinderd, doordat soms twee klassen gelijktijdig les hebben in het vaklokaal.

Tijdens de doorlichting vond de les modetekenen plaats in het vaklokaal mode en niet in een apart lokaal zoals het leerplan voorschrijft.

Het vaklokaal verkoopkunde en artikelenkennis en etalage is elementair ingericht en hypothekeert een optimale leerplanrealisatie. Om alle leerlingen volgend schooljaar wekelijks etaleertechnieken aan te leren en te leren toepassen (vooral drie dimensioneel) zijn de mogelijkheden om etalages in de ruimte op te bouwen te beperkt. Ook verplaatsbare prikborden, panelen en enkele gereedschappen (bijv. nietpistool en verlichtingsspot) ontbreken. De ICT-uitrusting voldoet.

Leerbegeleiding Over het algemeen wordt het leerproces goed ondersteund door zorgvuldig samengesteld cursusmateriaal.
Sommige opdrachten missen een duidelijk geformuleerde omschrijving en bieden onvoldoende houvast om het leerproces te begeleiden (bijv. modetekenen).
De leerlingen worden door middel van een degelijke werkbundel goed voorbereid op de stages en de begeleiding voldoet.

Deskundigheidsbevordering Naast de talrijke informele overlegmomenten vergadert de vakgroep driemaal per schooljaar. Onderwerpen zoals onder meer de structuur van de werkbundels en de ontwikkeling van leerlijnen kregen er vorm. De verdere verfijning van een gelijkgerichte evaluatiepraktijk is nog een werkpunt. Enkele leraren volgen regelmatig vakgebonden nascholing.

3.1.1.14 Opvoedkunde in het tso tweede en derde graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplannen D/2012/784/080 en D/2011/7841/038)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden volledig en met voldoende diepgang gerealiseerd. De evaluatie staat in relatie met de leerplandoelstellingen en is voldoende valide.

Onderwijsaanbod Het vak opvoedkunde wordt in de tweede graad aangestuurd door de thema's uit de gehanteerde leer- en werkboeken. Hierdoor komen de zes doelstellingen evenwichtig en meestal met voldoende diepgang aan bod. De lessen worden hoofdzakelijk opgebouwd vanuit een onderwijsleergesprek. Leerlingen krijgen onvoldoende kansen om uit te gaan van opzoekingswerk en ervaring, om zo eigenhandig de leerinhouden te verwerken en te relateren aan de praktijk, zoals het leerplan voorschrijft. Het toepassingsniveau blijft meestal beperkt tot kleine opdrachten en het geven van voorbeelden waarover leerlingen kort kunnen reflecteren. Via de werkvorm integrale opdrachten krijgen leerlingen wel meer mogelijkheden om zelf actief aan het werk te gaan. Voor de doelstellingen 1.6 tot en met 1.13, rond het verkennen van de studie- en beroepsmogelijkheden zijn beperkte aanzetten terug te vinden. Zo is er de aanzet tot een portfolio, in de vorm van een voorpagina, waar de leerlingen pas vanaf de derde graad mee aan de slag gaan. De gebruikte leslokalen zijn niet voorzien van voldoende digitale en analoge informatiebronnen, wat een belemmerende factor vormt. De leraren vullen het lesmateriaal aan met audiovisuele documentatie en internetsites.

In de derde graad realiseert men de leerplandoelstellingen op een kwaliteitsvolle wijze. Het zelfontwikkeld studiemateriaal heeft voldoende diepgang en is inhoudelijk goed gestoffeerd en gestructureerd. Binnen de lessen is er ruimte voor actieve inbreng door de leerlingen via gerichte opdrachten zoals bronnenonderzoek, observatie- en communicatieoefeningen en presentaties. De aanpak en de doordachte opdrachten sluiten dicht aan bij de leefwereld van de leerlingen en bij de actualiteit. De lessen zijn goed voorzien van actuele informatie en zijn gekoppeld aan het profiel van de studierichting. De leerlingen krijgen de kans om de verworven doelstellingen en competenties verder te ontwikkelen via de integrale opdrachten.

Uitrusting De leeromgeving is onvoldoende krachtig om de leerplanrealisatie te ondersteunen. Er is geen polyvalent lokaal beschikbaar voor het oefenen van communicatieve en sociale vaardigheden en voor opzoekwerk en groepswork. Ook de nodige informatiebronnen zijn niet standaard aanwezig. Dit behoort nochtans tot de minimale materiële leerplanvereisten. De lessen vinden plaats in gewone lokalen waar de leraren beschikken over een computer en projectiemateriaal.

Evaluatiepraktijk De leerlingenevaluatie is globaal genomen voldoende kwaliteitsvol en valide. In de tweede graad zijn de kennisgerichte vragen bij toetsen en examens voor verbetering vatbaar. De verschillende beheersingsniveaus blijven ook in de evaluatie veeleer beperkt tot het geven van voorbeelden en tot een enkele casus. Een ander werkpunt is het vermijden van herhaling van examenvragen. In de derde graad is de evaluatie representatief voor de lespraktijk en peilt ze naar de verschillende beheersingsniveaus. Er is aandacht voor kennis, inzicht en toepassingen. De structuur van de vragen in de toetsen is terug te vinden in de examenvragen. De evaluaties voor het dagelijks werk bevatten vormen van zelf- en peerevaluatie. De studieresultaten voor opvoedkunde zijn behoorlijk. Leerlingen met een tekort scoren meestal over de hele lijn slecht.

Leerbegeleiding Het lerarenteam begeleidt en coacht de leerlingen met zorg. Er is aandacht voor remediërende leerbegeleiding en voor taalondersteuning en stimulering. Er is nog ruimte voor eigentijdse en gevarieerde werkvormen om de toepassingsgerichte dynamiek in de klasgroep op te drijven. Vooral in de derde graad worden leerlingen voldoende uitgedaagd door het inplannen van doelgerichte opdrachten en reflectieoefeningen. Doordat een gelijkgerichte aanpak in de tweede en de derde graad ontbreekt, missen de leraren kansen om de leerlingen nog beter te begeleiden in hun studiehouding en -keuze.

3.1.1.15 Toegepaste economie in het tso tweede en derde graad in de studierichting Handel (leerplannen D/2005/0279/014 en D/2011/7841/008)

Voldoet

De leerplanrealisatie voor toegepaste economie (bedrijfseconomie) en de evaluatie voldoen in beide graden. In de derde graad worden de meeste leerplandoelstellingen diepgaand en met beklijvende werkvormen gerealiseerd en zijn de studieresultaten gebaseerd op een evenwichtig en leerplangericht aanbod en op een valide en evenwichtige evaluatiepraktijk.

Onderwijsaanbod In de tweede graad was de leerplanrealisatie vorig schooljaar onevenwichtig en werden enkele leerplandoelstellingen in onvoldoende mate aangereikt. Concreet gaat het over de realisatie van een project, de toepassing van een didactisch boekhoudpakket en de meeste items van het onderdeel 'Verkopen moet je leren'. De kwaliteit en de beperkte motivatie en inzet van de leerlingeninstroom, de prille onderwijservaring van de leraar, maar ook het te lineair volgen van het leerboek zijn verklarende factoren hiervoor. Er werd ruim voldoende tijd uitgetrokken om de commerciële, financiële en diverse verrichtingen manueel te analyseren, om ze nadien te registreren in het systeem van dubbel boekhouden. Daarnaast kwam ook de BTW-aangifte diepgaand aan bod, evenals de eindejaarsverrichtingen (inclusief de integratieoefening). Waar het leerplan bij de studie van de boekhoudkundige verrichtingen het gebruik van een didactisch boekhoudpakket oplegt, kan de school niet aantonen dat dit voldoende regelmatig gebeurde. Ook de meeste leerplandoelstellingen van

het onderdeel 'Verkopen moet je leren' werden niet behandeld. In het eerste noch in het tweede leerjaar voerden de leerlingen een project uit. De leerplanrealisatie van dit schooljaar is evenwichtiger maar vooral het onderdeel 'verkopen' is toch nog te beperkt om alle hiaten weg te werken. De leerplandoelstellingen van 1 tot 13 zijn nog steeds niet even diepgaand en praktijkgericht gerealiseerd (zie de concrete duiding van de leerplandoelstellingen, p. 34 - 35). In deze context volstaat het dan ook niet om de documentenstroom in een handelsonderneming via een computergestuurd pakket af te wisselen met enkele opdrachten rond kernaspecten van de marketing. De jaarplanning fungeert louter als registratiemiddel voor de behandelde leerinhouden maar wordt niet benut als instrument om de leerinhouden oordeelkundig over het jaar te spreiden. Er is echter voldoende engagement en professionaliteit beschikbaar om deze uitdagingen succesvol aan te gaan.

Voor de realisatie van het graadleerplan in de derde graad worden de leerinhouden opgesplitst. Sterke punten zijn de leerplanstudie en de gezamenlijke planmatige verdeling met dwarsverbindingen tussen de modules/items (zie het functionele jaarplan). Het getuigt bovendien van beroepsernst dat een afzonderlijk jaarplan voor de geïntegreerde proef wordt gehanteerd. Hieruit blijkt dat de vakgroep perfect op de hoogte is van de visie en de beoogde doelstellingen van de geïntegreerde leerplanconcepten, maar iets minder van de te bereiken vaardigheden en attitudes. Hoewel in de leerplannen ook een aantal verwijzingen zijn opgenomen rond de mogelijke samenwerking met de taalvakken, is deze nog te beperkt. Binnen de vakgroep is er voldoende professionaliteit, engagement en informele samenwerking aanwezig om het geïntegreerde concept van de leerplannen met een degelijke diepgang te realiseren.

Hoewel het leerplan dit niet oplegt, opteert de school ervoor de leerlingen van het tweede leerjaar een arbeidsoriënterende projectweek aan te bieden. Voor deze zinvolle bedrijfsverkenning voldoet de school echter niet volledig aan de regelgeving op de stages (SO/2002/09).

Als sluitstuk van de opleiding en als basis voor de geïntegreerde proef biedt de minionderneming een degelijke meerwaarde voor het curriculum. De proef wordt doordacht voorbereid, georganiseerd en uitgevoerd (o.a. de afsprakenbundel met richtlijnen en opdrachten).

Voorts zijn sterke punten in het handelsonderwijs: de actualiteit bij de economische thema's, het groepswork, de presentaties door de leerlingen, de levensechte sollicitatiegesprekken, de extra lessen door externe instanties, de bedrijfsbezoeken en de gastsprekers. Deze werkvormen dragen impliciet bij tot het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen.

Uitrusting Aan de minimale materiële vereisten is voldaan. Ter ondersteuning van de leerplanrealisering zijn er goed uitgeruste lokalen met ICT-infrastructuur, internettoegang en kantoorsoftwarepakketten. Bovendien bevinden zich in elk klaslokaal een pc en een beamer, die tijdens de lessen quasi voortdurend worden gebruikt. Op vraag van de leraren of de vakgroep kunnen voldoende (blok)uren worden ingeroosterd in een computerlokaal. De elektronische leeromgeving wordt regelmatig benut als communicatiemiddel met de leerlingen, voor taken, oefeningen en het ter beschikking stellen van ondersteunend lesmateriaal. De leerlingen beschikken over uitgebreid en leerplanrelevant studiemateriaal, dat echter voor sommige leerplanonderdelen echter ondermaats wordt benut. Nog te sporadisch wordt dit studiemateriaal ook levensecht gemaakt via actuele teksten, socio-economische artikels en praktijkdocumenten.

Evaluatiepraktijk De frequentie van toetsen en taken is voldoende om via de terugkoppeling naar de leerlingen het formatieve karakter ervan te bewaken. Er is echter nog een reële groeimarge m.b.t. het evalueren van vaardigheden en attitudes.

De toetsen en examens zijn voldoende leerplangericht en evenwichtig verspreid over de behandelde leerstof. De examens zijn over het algemeen voldoende representatief voor de behandelde leerplandoelstellingen en de cijfers zijn doorgaans een voldoende correcte weergave van de mate waarin de leerlingen de leerplandoelstellingen beheersen. Ze zijn verzorgd opgesteld met een transparante puntenverdeling. De vraagstelling is overwegend van een goed niveau, maar tussen beide graden en onderdelen (in III) zijn er kwaliteitsverschillen. In de derde graad zijn sommige examenopgaven een voorbeeld van goede praktijk omdat ze grondig overwogen en op een verfrissende wijze gelinkt zijn aan contexten of aan de actualiteit. Ook de evaluatie van sommige opdrachten gebeurt doordacht op basis van beoordelingsschema's, waarbij de leerlingen leren om zichzelf en hun medeleerlingen te beoordelen.

De evaluatierichtlijnen en -criteria voor de geïntegreerde proef zijn transparant, de puntenverdeling over de verschillende vakken is duidelijk en vooraf gecommuniceerd met de leerlingen. Via de uitgebreide tussentijdse beoordelingen en rapporteringen worden zowel het proces als het product bewaakt.

Hoewel het leerplan naast de ontwikkeling van kennis en vaardigheden ook de attitudinale ontwikkeling beoogt, worden vakgebonden attitudes nog niet systematisch geobserveerd en geëvalueerd. De vakgroep zoekt nog naar een gelijkgerichte evaluatie van (vakgebonden) attitudes en vaardigheden. Ook over de invoering van alternatieve evaluatievormen of gespreide evaluatie voor een aantal meer praktische vakonderdelen hebben de school en de leraren nog onvoldoende nagedacht.

De studieresultaten voor bedrijfseconomie liggen in de lijn van de klasgemiddelden; de enkele leerlingen die niet slagen, combineren dit meestal met zwakke resultaten voor andere vakken.

Leerbegeleiding De meeste leraren spannen zich in om, in lijn met de visie van de leerplannen, voldoende aandacht te besteden aan gevarieerde en motiverende werkvormen (competentieontwikkellend) evenals aan ICT-toepassingen. In de tweede graad verlopen de lessen doorgaans leraargestuurd met het onderwijsleergesprek als dominante werkvorm. Soms verloopt dit proces veeleer moeizaam door de beperkte inzet en de studiementaliteit van de leerlingen.

In de derde graad is het klasklimaat meer taakgericht en worden de leerlingen voldoende evenwichtig uitgedaagd om onder begeleiding of zelfstandig relevante en toegankelijke informatie te vinden, selecteren, gebruiken en presenteren. In de evaluatie komt dit echter niet altijd voldoende tot zijn recht.

De leerlingen weten duidelijk wat van hen verwacht wordt bij toetsen en examens en ze ontvangen voldoende feedback over hun leervorderingen. Vanuit een grote pedagogische bekommernis is er voldoende oog voor instromers of voor remediëring van leerlingen met leermoeilijkheden of leerachterstanden tijdens maar ook buiten de reguliere lessen.

De leerlingenagenda's bezitten de nodige informatiewaarde in relatie tot de leerplanvoortgang en de te kennen leerstof, maar in mindere mate wat de opgaven, de toetsen en hun resultaten en de aangeboden leerbegeleiding betreft.

Deskundigheidsbevordering De vakgroep vormt een geëngageerd team met voldoende betrokkenheid en engagement ten aanzien van de onderwijstaak. De structurele vakvergaderingen zijn veeleer beperkt in aantal en in diepgang, maar informeel wordt er regelmatig overlegd. Leraarafhankelijk worden ook voldoende inspanningen geleverd om de eigen deskundigheid verder te ontwikkelen.

3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	ja, neen
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	ja, neen
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)	ja
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëringmaatregelen	ja
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)	ja
Respecteert de school voor gewoon secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	neen
Verloopt het afleveren van attesten van verworven bekwaamheid correct? (codex so, art. 115, tweede alinea en 252, §1, b)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex so, art. 115, derde alinea en 252, §2)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Welzijn

De resultaten van de controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

4.2 Begeleiding

4.2.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning.

Motivering

De school verantwoordt haar leerlingenbegeleiding vanuit een algemene visie die in de vzw KASOG werd ontwikkeld. Gezien de heterogene leerlingenpopulatie focust men vooral op de socio-emotionele begeleiding. De school zet dan ook maximaal in op het bevorderen van het welbevinden en het sociaal functioneren om het leerproces te ondersteunen.

De structurele ondersteuningsacties op het vlak van leerbegeleiding zijn gekaderd binnen de GOK-werking (gelijke onderwijskansen). In de eerste graad is er een lestijd sociale activiteit in 1B, er is huiswerkbegeleiding en er zijn inhaallessen voor Nederlands, Frans en wiskunde. Daarnaast kennen het studie-eiland en de stille studie uitbreiding in de tweede en derde graad en is het engagement van de leerlingen groeiende. In het kader van de GOK-werking rond het thema 'preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden' ontwikkelde de school individuele zorgplannen die regelmatig geëvalueerd en bijgestuurd worden. De school stimuleert het gebruik van activerende werkvormen en biedt een structuur om de klassenraden doelgericht voor te bereiden.

Het beleid heeft een kader ontwikkeld waarin de samenhang en de gezamenlijke doel- en resultaatgerichtheid van de acties op schoolniveau worden geschetst. De implementatie van de overkoepelende visie op leerbegeleiding resulteert nog in een versnippering op vak- en studierichtingsniveau.

De school neemt een aantal preventieve ondersteunende maatregelen zoals de organisatie van een lestijd sociale activiteit in de eerste graad, de screening van de instromers (intakegesprek bij inschrijving en taaltoetsen), examentips, planningsdocumenten, leertips per vak en een opvolgingsblad voor waarschuwingen. Daarnaast zijn er ook curatieve maatregelen, bijv. de structurele inhaallessen in de A-stroom en remediëringsacties.

Sinds dit schooljaar implementeerde de school een digitaal leerlingvolg-/rapporteringsplatform, dat echter naast het elektronisch leerplatform wordt gehanteerd. Daardoor is de beschikbare informatie erg versnipperd en dringt een integratie zich op. Uit het onderzoek blijkt dat niet alle leraren leerbegeleiding als hun verantwoordelijkheid ervaren. Afspraken omtrent bijvoorbeeld de formulering van vakcommentaren, de registratie van de aangeboden remediëring, de effecten ervan en de opvolging van de waarschuwingen zijn soms onduidelijk en worden nog onvoldoende opgevolgd en bijgestuurd.

De school brengt de leerprestaties van de leerlingen in kaart, maar analyseert ze nog niet systematisch en diepgaand. De effectiviteit van enkele acties zoals het studie-eiland en de stille studie wordt momenteel via bevestigingen van de ouders, de leerlingen en de leraren nagegaan en eventueel bijgestuurd.

In de vakgroepen worden nauwelijks reflectiemomenten gepland. De oorzaken van falen bij de leerlingen wordt vaak nog toegewezen aan te weinig studiemotivatie en taalproblemen. Dit verzwakt de interne kwaliteitszorg op het niveau van de vakgroepen. Uit het onderzoek blijkt onder meer dat het formuleren

van éénduidige evaluatievragen, de integratie van actieve werkvormen en de aanwending van duidelijke teksten en illustraties in toetsen en examens nog werkpunten zijn. De effecten van de verschillende begeleidingsacties en de evolutie van studieresultaten worden nog niet gemeten.

De leerlingenbegeleiders stellen zich alert op voor alle mogelijke verbeteruggesties. Zo is er een permanente aandacht voor het verfijnen van de zorgplannen, het uitwerken van het inschrijvingsbeleid en het zoeken van concepten om leerbegeleiding in de tweede en derde graad verder vorm te geven. De leerlingbegeleiders volgen regelmatig nascholing. De uitbouw van één geïntegreerd leerlingvolgsysteem is echter essentieel om een effectieve leerbegeleiding uit te werken.

Afspraken over een doelgerichte opvolging van de afspraken door het lerarenteam (bijv. de registratie van rapportcommentaren en remediëring) wordt door de leerlingenbegeleiders nog als een gemis ervaren.

4.3 Evaluatie

4.3.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor ondersteuning, ontwikkeling.

Motivering

Op beleidsniveau is een visie op de evaluatiepraktijk ontwikkeld, die samenhangt met de visie op de leerbegeleiding en -ondersteuning. Zowel voor de organisatorische als voor de inhoudelijke aspecten van de evaluatiepraktijk wordt gedifferentieerd ten aanzien van de A- en B-stroom en de onderwijsvormen. De beleidsvisie is van recente datum en is nog niet schoolbreed doorgedrongen. De mate waarin leraren en vakgroepen ze dragen, is voorlopig dan ook beperkt. Sommige aspecten van de evaluatie zijn nog sterk sanctionerend, waarbij naast de taalscores ook scores voor algemene attituden in rekening worden gebracht. De leerlingenresultaten leiden in te vele gevallen tot een waarschuwing. Het systeem van de waarschuwingen wil de schoolleiding dan ook herbekijken.

De beleidsopvatting van de evaluatiepraktijk is geïnspireerd door de eigentijdse leerplannen, waarin kennis op zich geen prominente plaats meer krijgt, maar competentieontwikkend leren meer en meer op het voorplan is gekomen. Vandaar dat in de beleidsvisie veel belang wordt gehecht aan vaardigheids- en attitudeontwikkeling en dat de directie aanstuurt op expliciete verwijzing en terugkoppeling naar leerplandoelstellingen in de toetsing. Dat staat echter haaks op de gewichten die respectievelijk aan het dagelijks werk en de examens worden toegekend (50%-50% in de B-stroom en het bso, 1/3-2/3 in de A-stroom en het tso). De vraagstelling in sommige examens is bovendien weinig doelgericht, omdat ze te veel formatieve en reproductieve elementen bevat die op zich weinig of niet indicatief zijn voor de hogere verwerkings- en beheersingsniveaus.

De schoolleiding communiceert in het schoolreglement en het schoolwerkplan ten aanzien van alle participanten over de procedures, organisatie en inhoudelijke invulling van de evaluatie. De vakgroepen hebben inspraak in de keuze voor permanente evaluatie of examens. Voor de gelijkgerichtheid en de kwaliteitsbewaking van de evaluatie spelen de vakgroepen en het gebruik van de vakdossiers een belangrijke rol. Samen met de bepalingen in het schoolreglement en het schoolwerkplan bieden ze een belangrijke steun aan de vakgroepleden in het algemeen en aan beginnende leraren in het bijzonder. Ondanks de visieontwikkeling en de ondersteuningsinitiatieven levert de doorlichting van de structuuronderdelen en vakken in de focus op het vlak van de evaluatiepraktijk een geschakeerd beeld op met aanzienlijke kwaliteitsverschillen.

Voor de meeste doorgelichte structuuronderdelen en vakken wordt vastgesteld dat de vraagstelling voldoende representatief is voor de leerplaninhouden en -doelstellingen. Er zijn echter vakgroep- en leraargebonden verschillen, waardoor het reproductieve gehalte van de vraagstelling in enkele gevallen nog te groot is, zodat de evaluatie onvoldoende valide is. Evaluatiecriteria worden niet systematisch geëxpliciteerd en zijn niet altijd eenduidig. Naast andere beoordelingscriteria worden soms spellingfouten, grammaticale fouten en slordige formuleringen mee in rekening gebracht, wat tot een vertekend eindresultaat kan leiden.

Vormen van zelfevaluatie en wederzijdse evaluatie op leerlingenniveau worden in verscheidene vakken toegepast. Ze zijn echter nog niet algemeen doorgedrongen.

De school heeft initiatieven genomen voor de bevordering van de professionaliteit op het vlak van de evaluatie- en rapporteringspraktijk, zowel door interne als externe nascholingen. Naar aanleiding van personeelsvergaderingen werden zelfs herhalingsessies georganiseerd om de personeelsleden te attenderen op het belang van een kwaliteitsvolle evaluatie- en rapporteringspraktijk.

Inbreuk(en) op de regelgeving

De motivering van de B- en C-attesten is ontoereikend. Er wordt te weinig verwezen naar de resultaten in termen van de beheersing van leerplandoelstellingen voor betrokken vakken en ook te weinig naar de remediëringsinitiatieven. De onderbouwing gebeurt vooral op basis van attitudes. Dat is een inbreuk op de regelgeving.

De delibererende klassenraad motiveert de B- en C-attesten onvoldoende conform het Besluit van de Vlaamse Regering van 19/07/2002, art.5, §5, 6 en 8.

Met betrekking tot uitgestelde beslissingen handelt de school niet volgens de regelgeving, omdat ze niet in uitzonderlijke gevallen en niet op grond van een tekort aan evaluatiegegevens worden genomen. In een geval gaat het om een leerling die voor de totaliteit van een vak een voldoende resultaat in juni behaalde. Bovendien zijn de meeste bijkomende proeven niet gepersonaliseerd en bevatten ze theoretische en reproductieve vragen, zodat ze te weinig of helemaal niet valide zijn.

De delibererende klassenraad neemt en motiveert de uitgestelde beslissingen onvoldoende conform het Besluit van de Vlaamse Regering van 19/07/2002, art.37, §2 en SO 64 8.1.2

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

De school wordt geleid door een directeur die sinds enkele jaren in functie is. Als eindverantwoordelijke omringt hij zich met een adjunct-directeur en drie graadcoördinatoren met duidelijk afgebakende taken. Samen vormen zij de directieraad, die instaat voor de ontwikkeling van het schoolbeleid. Het ontwikkelen van een structuur om opleiding en begeleiding maximaal af te stemmen op hun doelgroep zien ze als het speerpunt van hun opdracht. De schoolleiding is makkelijk bereikbaar en vlot aanspreekbaar voor alle participanten.

De school onderschrijft de onderwijsvisie en -missie van het schoolbestuur/de inrichtende macht (KASOG), maar legt met het oog op het eigen studietoeraanbod en de leerlingenpopulatie, haar eigen accenten. Ze wil leerlingen kansrijker maken door hen op te leiden tot goede arbeidskrachten en op te voeden tot kritisch ingestelde burgers. De school investeert in de creatie van een ordelijk en respectvol school- en leefklimaat voor haar multiculturele en overwegend kansarme leerlingen en boekt hier ook succes in. Men hecht ook belang aan het welbevinden van leerlingen en leraren. De beleidsvisie is vertaald in een dynamisch schoolwerkplan. Daarnaast circuleren tal van veeleer algemene visieteksten en nota's die de prioritaire thema's van het schoolwerkplan vorm geven. Duidelijke, haalbare en meetbare doelstellingen binnen een transparant gefaseerd tijdspad en met aandacht voor opvolging en bijsturing zijn echter de vereisten om een breder draagvlak voor de noodzakelijke innovatie te creëren.

De schoolleiding heeft zinvolle initiatieven genomen om het talenbeleid te structureren en het schoolbreed te laten dragen, onder meer door de oprichting van de werkgroep talenbeleid, waarin zowel taal- als vakvakken vertegenwoordigd zijn. De acties en initiatieven van de werkgroep zijn dankzij de gerichte communicatie en de synergie met het GOK-beleid bekend in de hele school. De dynamische aanpak en de zin voor bijsturing hebben kwaliteitsverhogend gewerkt. Het is de ambitie van de werkgroep het taalbeleid verder te laten doordringen tot op het niveau van het kernproces en rekent daarvoor op de steun en het beleidsvoerend vermogen van de schoolleiding.

Het toepassen van de schoolvisie op de verschillende beleidsdomeinen, de brede gedragenheid en het bewaken van de toepassing ervan zijn nog opdrachten voor het schoolbeleid. De kernwaarden ervan komen aan bod in documenten, op personeelsvergaderingen maar ook in de personeelsraad. Verder steunt de school op de vakwerkgroepen om het beleid te implementeren. Het onderwijskundig overleg verloopt vooral informeel en formeel via de vakgroepwerking en het elektronisch platform als middel voor het verspreiden van informatie. De communicatielijnen tussen de schoolleiding en het team zijn transparant, maar werken niet altijd optimaal in beide richtingen.

Met betrekking tot een aantal processen zoals de leerbegeleiding en het taalbeleid heeft de school zich al goed ontwikkeld. Voor de uitwerking van andere aspecten zoals de evaluatiepraktijk en de ontwikkeling van een schoolbreed stage-en GIP-beleid staat de school nog aan het begin van een ontwikkelingstraject. Wat betreft de organisatie van de stages wordt niet in alle studierichtingen de regelgeving van SO 2008/09 ten volle gerespecteerd. Voor de implementatie op klasniveau van alle processen is er nood aan een sterkere aansturing en opvolging door de directie.

Om de kwaliteit van het onderwijskundige, in het bijzonder de leerplanrealisatie op te volgen, legt het beleid de verantwoordelijkheid bij de vakgroepen. Niettegenstaande de vakgroepen door de directie worden opgevolgd, blijkt de effectiviteit van de hun werking verschillend. Uit het erkenningsonderzoek blijkt dat de leerplangerichtheid met betrekking tot activerende werkvormen, onderwijsvernieuwingen en een brede evaluatie in de meeste vakken nog onvoldoende geïmplementeerd wordt. De leerplanrealisatie vertoont leraar-en vakgroepafhankelijk een aantal tekorten. Het gebrek aan doortastende strategieën bij het opvolgen van schoolbrede afspraken is soms belastend voor de groepsbinding.

De school heeft aandacht voor kwaliteitszorg. Ze verzamelt gegevens over de leerlingeninstroom, de leerprestaties, de resultaten in het vervolgonderwijs en het welbevinden. Het schoolbestuur reikt vergelijkende gegevens aan over de scholen onder zijn beheer en externe evaluaties worden als ondersteunend ervaren. De directieraad evalueert de eigen werking, maar dit gebeurt overwegend intuïtief en niet op basis van vooropgestelde effecten. De ervaringen met projecten en activiteiten worden systematisch bevraagd en besproken. Ook van de onderwijsprocessen werd een aantal elementen onderzocht zoals de huiswerkbegeleiding. De vakgroepen worden nog niet actief aangezet tot zelfevaluatie over hun didactisch handelen op grond van leerplanstudie en toetsing van de leerlingenresultaten en -motivatie. Een kwaliteitszorgsysteem zoals het kwaliteitsdecreet dat vraagt, is dit echter nog niet.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De geïntegreerde proef in het tso Handel.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De zorg voor de leerlingen.
- De leerbegeleiding op schoolniveau.
- De werking van de cel talenbeleid.
- Het positief leefklimaat met aandacht voor discipline en het stellen van verwachtingen.
- De netheid en het onderhoud van het schoolgebouw.

Wat betreft het algemeen beleid

- De aandacht voor visieontwikkeling.
- De toegankelijkheid van het beleidsteam.
- De aandacht voor het welbevinden van het personeel, leerlingen en ouders.
- De gegevensverzameling voor kwaliteitsonderzoeken naar aspecten van de schoolwerking.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplangerichtheid in een aantal vakken.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het competentieontwikkeland onderwijs
- De implementatie van activerende werkvormen.
- De verticale en horizontale samenhang.
- De aansturing en opvolging van de leerbegeleiding op vakniveau.
- De evaluatiepraktijk.
- De effectiviteit van het talenbeleid op het vakniveau.
- De interne kwaliteitszorg op vakniveau.

Wat betreft het algemeen beleid

- De implementatie van de onderwijskundige visie.
- De doelgerichte opvolging van de onderwijskundige processen en de vakgroepen.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie van techniek in de A-stroom (opvolging inspectie).
- De leerplanrealisatie van techniek in 1B (opvolging inspectie).
- De leerplanrealisatie van het beroepenveld Verzorging-voeding (opvolging inspectie)
- De leerplanrealisatie van Nederlands in het tso derde graad in de studierichtingen Handel en Informaticabeheer (opvolging inspectie).
- De leerplanrealisatie van project algemene vakken in het bso derde graad in de studierichting Kantoor (opvolging inspectie).

Wat betreft de regelgeving

- Het stagebeleid voeren conform de regelgeving SO2002/09 (opvolging inspectie).
- De B- en C-attesten motiveren conform het Besluit van de Vlaamse regering 19/07/2002, art. 5 § 5, 6, 8 (opvolging inspectie).
- Uitgestelde beslissingen nemen conform het Besluit van de Vlaamse Regering van 19/07/2002, art.37, §2 en SO 64 8.1.2. (opvolging inspectie).

7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG

7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen':

BEPERKT GUNSTIG

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	X	
Graad 1 B	X	
Graad 1 Handel	X	
Graad 1 Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding		X
Graad 3 BSO Kantoor	X	
Graad 3 TSO Handel	X	
Graad 3 TSO Informaticabeheer	X	

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf 26-04-2016 opnieuw een controle uit.

7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de overige erkenningsvoorwaarden:

GUNSTIG

7.3 Overige reglementering: regeling voor het vervolg

Het inspectieteam stelde volgende inbreuk(en) vast:

De B- en C-attesten worden niet gemotiveerd conform het besluit van de Vlaamse regering 19/07/2002, art. 5 paragraaf 5,6,8.

De studiebekrachtiging van leerlingen wordt uitgesteld tot na het afleggen van een of meer bijkomende proeven, hoewel de delibererende klassenraad over voldoende gegevens beschikt om op 30 juni een uitspraak te doen (Besluit van de Vlaamse Regering van 19/07/2002, art.37, §2 en SO 64, rubriek 8.1.2.).

De organisatie van de leerlingenstages beantwoordt niet in alle studierichtingen aan de vereisten van de omzendbrief 'leerlingenstages in het voltijds secundair onderwijs' (SO/2002/09),

Om deze inbreuk(en) op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf 26-04-2016 opnieuw een controle uit.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname
Ria Coenen de inspecteur-verslaggever	Naam: het bestuur of zijn gemandateerde
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling	